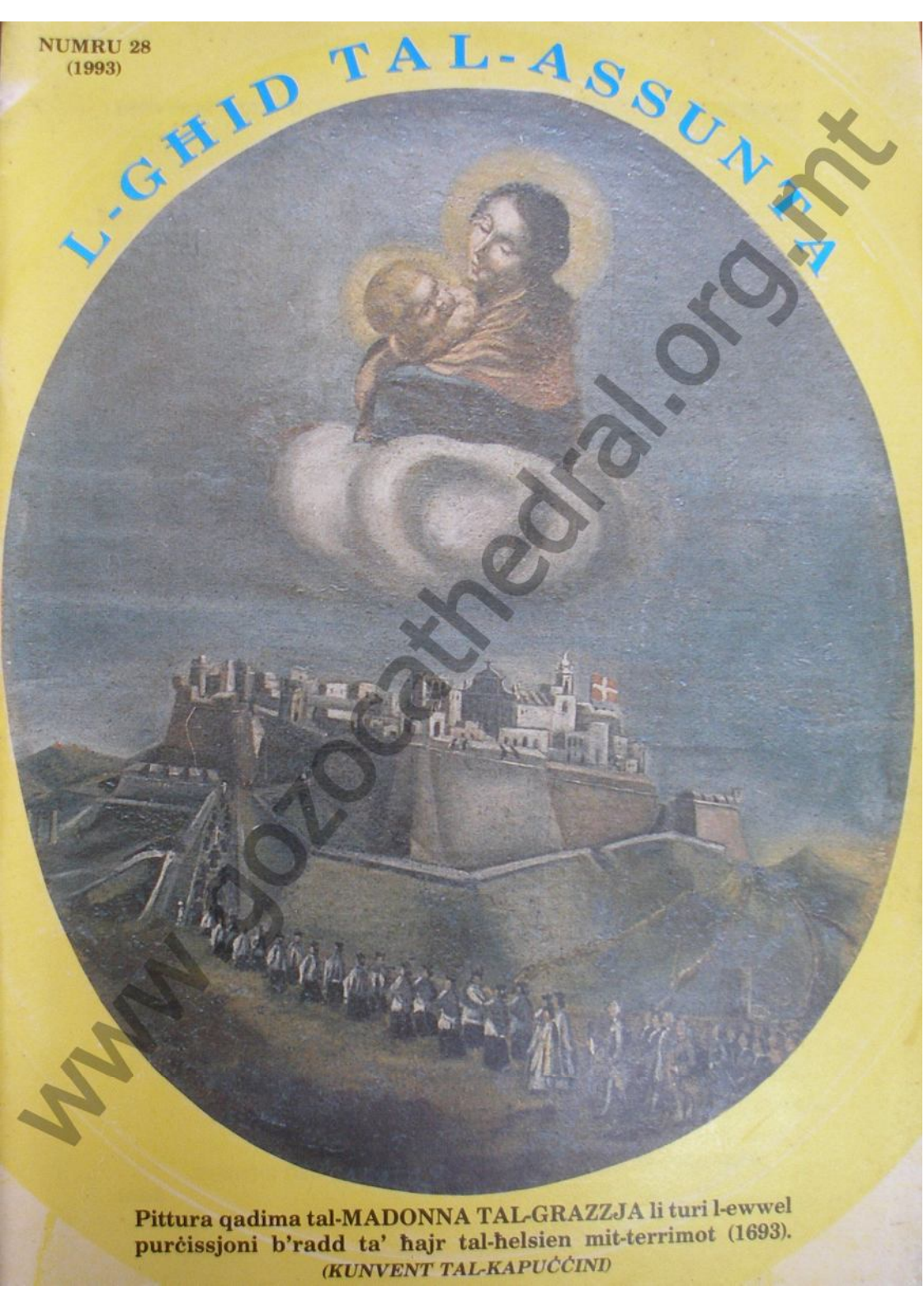

L-GHID TAL-ASSUNTA

Pittura qadima tal-MADONNA TAL-GRAZZJA li turi l-ewwel
purċissjoni b'radd ta' hajt tal-helsien mit-terrimot (1693).

(KUNVENT TAL-KAPUĊĊINI)

Dan hu xi tagħrif b'rabta mal-*viżta pastorali ta' żmien l-Isqof Cocco Palmeri* wara t-*terrimot tas-sena 1693.*

1. Tinsab hawn: AAM, VP, XXV, ff.502v-518r.
2. Saret mill-Kan. Don Antonio Manso, Vigarju Ġenerali, bħala Delegat ta' l-Isqof (f.502v).
3. Data: Die Dominica V post Pascham, 4 Maii 1698 (f.502v).
4. Nutar li jissemma ta' sikwit dwar il-legati tal-kollegġjata ta' l-Assunta hu: Nutar Thomas Debono.
5. Fejn qagħad il-*viżitatur*?; "Cum esset hora undecima, se recepit ad aedes D.ni Can.

Don Joannis Mariae Vella, Vicarii Foranei, positas in Rabato. (f.502v)

6. Il-Kelmiet l-iżjed importanti dwar *ħsarat fil-knisja u l-Bini tal-ġdida*: f.518r
 "Visitavit corpus ecclesiae de quo solummodo extat navis et sacellum SS.mi Rosarii. **Reliquum vero reperitur destructum.** Nova fabrica, a fundamentis iam incepta, reperietur supra solum elevata usque ad tres palmos et distinguuntur vestigia chori in forma ovata, turris campanaria et oratorii pro confraternitate SS.mi Rosarii in latere sinistro sex pilarum tum pro sustentatione tholi erigendi tum in fornicibus chori et cappellarum brachiorum ac aliarum duarum ex sex travis iuxta schemam Domini Architecti Gafà de mandato Ill.mi et R.mi D.ni confectum".

L-Isqof D. Cocco Palmeri

Fil-qosir in-numru 6 ifisser f'liema stat kien jinsab il-bini tal-Knisja l-ġdida fuq id-disinn ta' Gafà li ġie Għawdex flimkien mal-Kan. Dun Anton Manso li kien il-Vigarju Ġenerali ta' l-Isqof ta' dak iż-*żmien Cocco Palmeri*. Dan juri li l-Knisja l-ġdida kienet diga 'l fuq mill-pedamenti wara sena li kienet bdiet. Kienu twaqqfu wkoll xi sitt pilastri biex fuqhom jinbnew s-saqaf troll tal-kor, il-*hnejjiet* tal-kappelluni kif ukoll għall-arkitravi li kienu meħtieġa għall-kostruzzjoni li kienet qiegħda ssir. Dan kollox sar fuq id-direzzjoni tal-Gafà. Mill-Knisja l-qadima wara t-*terrimot* kien fadal biss in-navi u l-Kappellun tal-Madonna tar-Rużarju.

Hajr lill-Patri Alessandru Bonnici li għabrilna dan it-tagħrif.

Editur

It-Tradizzjoni Bankarja F'Malta

Is-servizz bankarju li joffri il-Mid-Med nafuh u napprezzawh daqs il-festa tar-rahall. Il-Mid-Med ghandu tradizzjoni bankarja li tmur lura iżjed minn mitt sena, b-reputazzjoni bhala wiehed mill-aqwa Istituzzjonijiet Finanzjarji tal-gzejjer taghna. Illum, il-Mid-Med jipprovdi le għazla shiha ta' servizzi bankarji, ibbezata fuq teknoloġija tal-kompjuter mill-aktar moderna. Dawn huma biss uħud minnhom:

Kontijiet Kurrenti

Jaqbel li jkollok Kont Kurrenti mal-Mid-Med jekk trid li iżomm akkont ta' flus. Uża ċ-"cheque book" personali tiegħek jew il-"Quikcash Card" u ma jkollx għalfejn toqghod iggħorr hafna flus fuqek.

Kontijiet fl Flus Barranin

Il-flus barranin li għandek żommhom hawn Malta u aqta' imghax b-rata għolja - hafna drabi din ir-rata hija oghla minn dik li ssib band'ohra. Għar-rati ta' l-imghax, ara l-gazzetta. Ir-rati tal-imghax issibhom fuq il-gazzetti ta' kuljum.

Is-Self

Il-Mid-Med jipprovdi le għazla li jkun jonqsok biex tiffinanzja kwalunkwe tip ta' proġett, sew dawk privati kif ukoll dawk kummerċjali.

Mal-Mid-Med jaqbillek żgur.

Mid-Med Bank

B'ghadd ta' Ferghat imferrxa ma' Malta u Għawdex.

Il-Mid-Med dejjem tiata' torbot fuqu - asal wasla sa waħda mill-ferghat taghna madwar Malta u Għawdex u tara kif il-Mid-Med bena tradizzjoni ta' servizz bankarju mill-aqwa.

L-GHID TAL-ASSUNTA

28 (1993)

Stampata għall-ewwel darba
Awwissu 1965

Pjazza tal-Katidral,
Rabat, Għawdex.
VCT 103
Tel • 554101

Editor
Arċipriet Carmelo Scicluna

Setting
Joseph Refalo

Stampata
BCD Graphics
Rabat, Gozo.

Mons. Carmelo Scicluna
Arċipriet

MESSAĠĠ TA' L-ARĊIPRIET

Ninsabu fis-sena 1993. Tliet mitsena wara li fiha kien għamel it-terġimot li garrat il-Knisja Matriċi ta' l-Assunta ta' dak iż-żmien. Kienet tiggarfat għal kollox il-Knisja eżistenti. F'egħluq it-300 sena minn din il-ġraġja il-Vergni Marija tixtieq tagħmel użu minn metodu għid għall-messaġġ tal-festa ta' din is-sena.

U nisimgħu lill-Vergni Marija tgħidilna:

• Kien hemm tifel iltim. Mar fejn it-tabib ta' l-orfanatofju. Eżaminah u bagħtu lura hdejn is-Soru. Din ta' l-aħħar staqsietu x'qallu t-tabib. It-tifel wieġeb: *Kemm għandi saħħti dghajfa u kemm jien tfajjel insejken*. Iżda mbagħad it-tifel issokta jgħidilha: *Imma taf għax qalli hekk, il-għaliex it-tabib ma jafx ili llum jien rċevejt L-EWWEL TQARBINA*. Daqsxejn ta' tifel tgħallimkom boex fil-ġranet tal-festa l-ewwel u qabel kollox infittxu li nistagħnew fil-veri valuri. Ma għandix tiġi l-festa u thall barra qrara u tqarbina aħjar mis-soltu.

• Wiehed tifel qabad ajkla li kienet għada fil-bejta. Kienet għada żghira. U dan it-tifel xehitha mal-flieles li kellhom id-dar biex titrabba magħhom. Iżda din l-ajkla ma tgħallimtx itir fl-oghli bħal shaba, imma tgħallmet itir fl-gholi daqs tiġieġa biss. Tkun tmisskom l-istess xorti ta' din l-ajkla jekk fil-festa tfitxu l-kumpanja hażina għax Hok titqaddsu aktar f'dawn il-ġranet tkunu qegħdin tinżlu aktar l-isfel fl-*underground* tad-delinkwenza: sokor, kliem hażin, ta'disprezz kontra tiegħi (Madonna), eċċ ...

• Wiehed tifel ta' tlettax-il sena kien qed jara wiehed mill-marċijiet tal-festa għaddej minn quddiem id-dar tagħhom. Lemah erba' standardi: wiehed b'ismi, wiehed abjad i isfar tal-Papa, iehor abjad u aħmar tan-nazzjon u iehor bl-arma tal-banda. Dan it-tifel dhaħ jigrri kemm jiflaħ id-dar u hareġ bi standard daqshieħ li fuqu kien hemm miktub b'ittri kbar il-kelma KARITÀ. Infakkru li l-marċijiet ma jsirux biex:

- tibbutjaw lill-ġirien bi kliem offensiv;
- tpattuha lil min għamlilkom xi azzjoni hażina matul is-sena;
- tużaw kliem iebes lil tan-naha l-oħra;
- turu li neqsin mill-ispirtu ta' tolleranza.

Tinsewx li l-Karità ma tinbitx fil-hamrija tal-mibegħda u tal-piki. Jekk ma tgħixux il-karità fil-festa tkunu spiritwalment qegħdin iġġorru f'idejkom xitla velenuza bil-perikli kollha li tista' gġib magħha.

Fuq kollox Santa Marija tgħidilna li l-festa tat-Tluġh Tagħha fis-Sema tiġi ta' kull sena kienx:

- fejn hemm il-mibgħeda, theggu l-imħabba;
- fejn hemm il-ħtija, tferrxu l-maħfra;
- fejn hemm id-dubju, iddaħħlu l-fidi;
- fejn hemm il-qtiegħ il-qalb, tqawwu t-tama;
- fejn hemm id-dlam tkebbu d-dawl;
- fejn hemm in-niket, ixxerrdu l-ferħ.

J'Alla naħdmu lkoll flimkien biex inwettqu dan il-programm fil-ġranet tal-festa. Żgur li ma nistax nawguralkom festa isbaħ minn din.

IT-TERREMOT TA' L-1693 U L-KWADRU TAL-MADONNA TAL-GRAZZJA GHAND IL-KAPUČČINI FIR-RABAT

kitba ta'
Patri Franġisk Azzopardi, Kapuċċin

It-terremot li hežżeż u rieghed lil Sqallija u l-gżejjer ta' Malta u Għawdex f'Jannar tal-1693 kien grajja ta' importanza kbira li nkitbet b'interess speċjali¹

Għalkemm dan it-terremot ma kienx il-wahdieni li nhass mal-mhedda tas-snin f'dawn il-gżejjer, b'danakollu iċ-ċaqliq qawwi tal-art u l-baħar li nhassu bejn id-9 u il-11 ta' Jannar ta' 1693 kexxku u hassbu lil kulhadd.

F'Malta waqgħu hafna djar, palazzi u knejjes, speċjalment fil-Belt Valletta, il-Birgu, l-Isla u Bormla². Imqar il-Kunvent tal-Kapuċċini, li dik il-habta kien jinsab "il-barra mis-swar tal-belt" ġarrab hsarat fil-hitan tat-tarag prinċipali³.

Biċċa kbira mill-Imdina, mibnija kif kienet fuq il-tafal, wara dan it-terremot kellha tinbena mill-ġdid. Fost il-bini li kellu jitwaqqa' u jerga' jinbena kien hemm il-Katidral⁴.

Minn dak li naqraw dwar Għawdex niġun li dik il-gżira ma helsithiex hafif lanqas. Il-Knisja Matriċi, kif ukoll dik ta' San Gorg u bosta djar ohra ġarrbu hsarat kbar. Fix-xtajta tax-Xlendi, il-baħar bela' l-art u fl-inhawi ta' Ġebel Sannat biċċa raba' sewwa tkaxxkret mal-hallel ta' mwieġ l-baħar. Bosta djar faru bl-ilmijiet, waqt li in-nixxighat u għejun ohra nixfu⁵.

Izda, b'għaġeb kbir, waqt li fi Sqallija ntillfu eluf kbar ta' nies, fil-gżejjer ta' Malta u Għawdex jingħad li ma miet hadd⁶.

Il-Gran Mastru ta' l-Ordni ta' San Ġwann, Fra Adriano de Wignacourt, malajr laqqa' l-kunsill tiegħu u fl-14 ta' Jannar 1693 amar li jsir talb herqan quddiem l-Ewkaristija fil-Knisja Konventwali ta' San Ġwann.

Ordna wkoll Purċissjoni Penitenzjali bid-driegħ ta San Ġwann Battista mill-istess knisja għall-helsien minn dak it-terremot⁷.

L-istess Kunsill waqfaw ukoll kummissjoni apposta biex tara xi hsarat saru u fejn. Il-Kummissjoni hadmet bis-shih u tat rapport dettaljat hafna fit-22 ta' Jannar 1693⁸.

STEFANO ERARDI,
Il-Madonna tal-Grazzja

TASIKA AUTO LTD

GOZO AGENT FOR:

MERCEDES

RENAULT

OPEL

SAAB

SUBARU

LADA

ELMO INSURANCE

Fortunato Mizzi Street, Victoria - Gozo. Tel: 553288

F'Ghawdex ukoll, il-kleru u l-poplu talab 'l Alla biex, l-intercessjoni tal-Imqaddsa Xebba Marija, jehlishom minn dik il-hsara li ġab miegħu terremot hekk qawwi.

Il-poplu Għawdx i dejjem wera' qima u mhabba lejn Marija, Omm Alla, meqjuma f'kappella żgħira li kienet tinsab fl-inhawi ta' Forn il-Gir, qrib il-Belliegħa, fit-triq li mir-Rabat tiegħu lejn Marsalforn. F'dik il-kappella, l-Għawdxin sabu l-faraġ f'kull hemm wisq qabel it-terrimot ta' 1693. Għalhekk l-istess kappella kienet imsejja "tal-Madonna tal-Grazzja"⁹. Dan it-titlu kompli jissahhah wara dik il-ġrajja tal-biża'.

B'radd il-hajr 'l Alla għall grazzja tal-helsien mit-terrimot, għat-talb ta' l-Imqaddsa Sidna Marija, u ta' Sant Ursula, Xebba u Martri, Patruna ta' Ghawdex, l-għaxar kanonċi tal-kapitlu tal-Matriċi għamlu wegħda li, kull sena, fit-tieni Hadd ta' Jannar, imorru Purċissjoni Generali flimkien mal-Kleru tal-Parroċċa ta' San Ġorġ u mar-Religjużi tar-Rabat u l-poplu, bir-Relikwa ta' Sant' Ursula, fil-Kappella tal-Madonna tal-Grazzja. Hemm kienu jiċcelebraw quddiesa solenni filgħodu, u filgħaxija jtkanta l-Għasar. L-istess Kanonċi wegħdu wkoll, minn jeddhom li jagħmlu għoja ta' skudi għall-htigijiet tal-Kappella msemmija. F'dik il-Purċissjoni ta' radd-il hajr, wara l-Kapitlu tal-Matriċi, kienu jinxu wkoll il-Gvernatur, is-Senat u l-Kapijiet ċivili tal-ġżira¹⁰.

Il-Kanonċi, biex juru ir-rieda tagħhom b'tifkira dejjiema, iffirmax dikjarazzjoni fil-25 ta' Jannar 1693 dwar dak li wegħdu. Imbagħad, iktar tard, fis-16 ta' Mejju 1698, l-istess wegħda giet imseddqa bil-kunsens ta' l-Isqof ta' Malta, Mons. David Cocco Palmieri, imfisser mill-Vigarju Generali tiegħu, Don Antonio Manso, waqt il-vista li kien qiegħed jagħmel ġewwa Ghawdex f'isem l-istess Isqof¹¹.

Dik il-Purċissjoni Generali baqgħet tinzamm għal 275 sena, jiġifieri sal-1968, meta l-E.T. Mons Isqof Nikol Cauchi, allura Amministratur Appostoliku ta' Ghawdex, waqqaf il-purċissjonijiet votivi u amar li flokhom issir Quddiesa skond ir-Ritwal¹². Izda l-offerta ta' 10 skudi mill-Kapitlu tal-Katidral ta' Ghawdex għadha ssir sa llum.

TISSAHHAH IL-WEGHDA

Il-Kanonku Benedetto Stellini haseb biex isahhah dik

il-wegħda u jkabbar il-qima lejn il-Madonna, billi fit-Testment li għamel fit-28 ta' Novembru 1799, f'Atti tan-Nutar Lodovico Spiteri, waqqaf fondazzjoni għal Lampier quddiem ix-xbieha tal-Madonna, b'għoja ta' 10 skudi fis-sena li kellhom jinaqqsu mill-Prebenda tal-Kanonku Penitenzier tal-Matriċi. Il-Kanonku Stellini ordna wkoll lill-eredi tiegħu biex joffru elemozina għal quddiesa kantata "Coram Ssmo. Exposito" li kienet issir wara l-Purċissjoni tal-wegħda. Il-Kanonku Penitenzier (p.t) tal-Katidral ta' Ghawdex għadu jwettaq ir-rieda tal-Kanonku B.Stellini b'riż ix-xbieha tal-Madonna tal-Grazzja¹³.

Fondazzjoni oħra, bl-istess skop, kienet twaqqfet daqs 20 sena qabel mis-sacerdot Don Bernardo Axiq b'kitba min-Nutar Giovanni Callus; tat-12 ta' Jannar 1679¹⁴.

Meta fl-1736 il-Kappella tal-Madonna tal-Grazzja giet mghotija lill-Patrijiet Kapuċċini¹⁵, u minflokha nbniat dik li naraw llum bil-kunvent hdejja, il-wegħda ta' 10

**Il-Gran Mastro
ADRIEN DE WIGNACOURT
1690-1697**

GOODYEAR

**WEDGE
and
V-BELTS**

Premium Quality Belts That Offer More Than Any Other
Standard Belts Of Their Kind

MACHINERY V-BELTS

in all sections & size lengths up to 590"

Sections Available:

- ★ 10Z/M ★ SPZ ★ 13A/SPA ★ 17B/SPB ★ 22C/SPC ★ SPC ★ 25M
- ★ 32D&E ★ Variable Speed Belts ★ Conveyor Belts ★ Timing Belts
- ★ Double Side Timing Belts ★ Office Machinery Belts
- ★ Double V-Belts ★ Multi VVV-Belts

and all sorts of

WATER High Pressure and CHEMICAL HOSES

ALL BELTS Are Matched For Life. Oil Resisting & Static Conducting

A Good Job Requires The Best

Sole Distributors:-

SCICLUNA ENTERPRISES LTD.

165, CONGRESS ROAD - MOSTA

Tel: 432992 / 432997

Fax: 432899

Tlx: MW 1582

ABSOLUTELY NO CONNECTION WITH ANY OTHER FIRM

LINO

-

TA

-

RIU

skudi giet imgedda b'kitba Legali tal-15 ta' Jannar 1740 f'Atti tan-Nutar Salvatore Cordina¹⁶.

IL-PITTURA TA' STEFANO ERARDI

L-Istoriku Ghawdx, il-Kan. Ġ.F. Agius de Soldanis, ighid li "fit wara t-terrimot" u b'tifkira tal-weghda li ghamlu l-kanonci, il-pittur Malti Stefano Erardi (1630-1716) gie mqabbad ipitter fuq il-tala biż-żejt ix-xbieha ta' l-Imqaddsa Marija tal-Grazzja għall-Kappella ta' Forn il-Gir¹⁷.

Erardi hallielna kwadru mill-isbah, għalkemm iżghar milli hu lum, fejn il-Madonna tidher bilqiegħda fuq is-shab, aktarx fl-oskur, naraw il-Purcijsjoni Ġenerali diehla fil-kappella l-qadima.

Għalkemm fuq dan il-kwadru la hemm firma u lanqas data, iżda mhemm dubju li mhuwhiex ta' Erardi¹⁸; dwar id-data nafu sewwa li tpitter fi żmien il-Granmasrtru Fra Adriano de Wignacourt, li mexxa l-Gzejjer Maltin u l-Ordni ta' San Ġwann mill-24 ta' Lulju 1690 sa l-4 ta' Frar 1697¹⁹.

Mhux biss, imma ladarba Agius de Soldanis jikteb li dan gara "fit wara t-terrimot", irridu nqegħduh bejn l-1693 u 1694.

Fl-istess sena li miet Stefano Erardi, l-Isqof ta' Malta, Mons. Giacomo Canaves, kien għamel vizi Pastoral f'Għawdex, fejn fit-23 ta' Settembru 1716 iddeskriva l-Kwadru fl-istat originali tiegħu billi, fost hwejjeg oħra, isemmi ż-żewġ anġli jżommu l-kuruna fuq ras il-Madonna u l-Purcijsjoni Votiva, bla ebda hjiel dwar il-Missier Etern li jidher fuqnet tal-Kwadru li għandna illum²⁰.

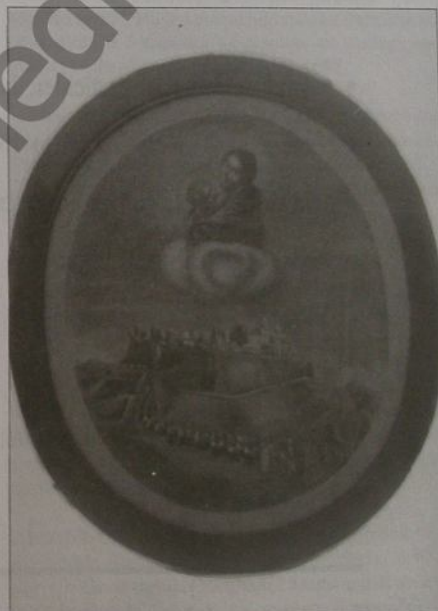
Dan il-kwadru, għalkemm hu xogħol xi ftit tardiv, għax Erardi kellu madwar 65 sena meta pittur, pero' għandu valur dokumentarju siewi hafna u mhuwhiex nieqes minn arti ta' certu valur u mportanza.

Ix-xbieha tal-Madonna bilqiegħda fuq is-shab bit-tfajjel Gesu' wieqaf hdejha timla' b'mod sabih u qawwi l-parti centrali tat-tala. Jolqot il-ghajn il-wieċ devot u sbejjah ta' l-Imqaddsa Omm Alla u l-panneggatura tal-libsa tagħha. Ix-xbieha tat-tfajjel Gesu', mhux għal kollox sodisfacenti, u l-qagħda tiegħu hi aktarx wisq rettorika.

L-anġli u l-puttini li jiffurmaw bħal "mandorla" madwar il-Madonna u Binha, huma l-isbah element fil-Kwadru. F'wiehed minnhom tinhas l-influenza ta' Mattia Preti, li miegħu Stefano Erardi gie f'kuntatt fl-1660 meta l-Preti gie Malta. Din l-influenza tispikka b'mod liriku fl-anġli mqabbad mas-shaba min-naha leminija ta' isfel tat-tala²¹.

Interessanti hafna hija l-Purcijsjoni li tidher sewwa sew kif waslet biex tidhol fil-Kappella l-qadima tal-Madonna.

Meta dik il-kappella giet mghotija lill-Patrijiet Kapuccini u flokha nbmet il-Knisja li naraw illum (1737-1745), il-Kwadru originali gie mkabbar mill-gholi u mill-wisgha tiegħu biex joqghod fil-gwarnic gdid tal-gebel fuq l-Altar Maggħur. Il-pittur Malti, Rocco Buhagiar (1725c-1805) zied il-figura tal-Missier Etern b'xi puntini madwar²² fuq ras il-Madonna b'mod li l-

IL-KWADRU OVALI
TAL-MADONNA TAL-GRAZZJA

RAINDROPS

Tel: 554114 - 551254

Pet & Garden Centre

*The Ideal Place to find
all pet and garden requisites including:*

- A large selection of pesticides, herbicides and fertilizers;
- A range of sprayers from 1 to 16 litres including motorised ones;
- Artificial or fresh flower arrangements for any occasion;
- Seeds, bulbs and fruit trees;
- Indoor and exotic outdoor plants;
- Pots and decorative pot covers;
- Pets including pure breed rabbits;
- Pet foods.

- FREE EXPERT ADVICE ON PLANT DISEASES -

kwadru originali rettangolari ta' madwar 190 x 136 cm., spiċċa biż-żieda tan-nofs tond fin-naha ta' fuq u sar kwadru ta' 300 x 190 cm.

Dan il-kwadru gie nkurunat fis-27 ta' Jannar 1952²³.

Għalkemm tqiegħdu b'devozzjoni, iż-żewġ kuruni huma sproporzjonati: dik fuq ir-ras il-Madonna mhix f'potha u l-oħra fuq ras il-Bambin hija goffa u ma toqghodlux. Dawn iż-żewġ kuruni ġew misruqa, l-ewwel darba fil-5 ta' Mejju 1974 u wara ftit instabu. It-tieni darba nsterqu fid-9 ta' Lulju 1981²⁴. Wara t-tieni serqa, il-kuruni baqqu ma nstabux. Illum dawk li hemm fuq iż-żewġ xbiehat Imqaddsa la huma tad-deheb u l-anqas tal-fidda.

B'xorti hażina, bit-tqegħid tal-kuruni fuq it-tila originali, din sofriet u tilfet hafna mis-sbuhija tal-bidu. Fil-pittura li harget minn id Stefano Erardi, il-Madonna kellha biss kuruna miftuha mpittra b'mod raffinat u miżmuma 'l fuq minn rasha minn żewġ angli; it-tfajjel Ġesu' ma kellux kuruna.

Meta x-xbiehat ġew inkurunati, il-kuruna tal-Madonna giet mghottija biż-żebgħa minn P. Faustin Borg Testaferrata OFMCap., u l-angli baqqu b'idejhom vojta²⁵.

Libertajiet ma' xogħol ta' l-arti huma dejjem ta' dannu għax imorru kontra l-hsieb originali ta' l-artist. Imma issa aktarx wasal iż-żmien li l-kuruni jitnehhew darba għal dejjem u id esperta terġa' tikxef il-kuruna originali ta' Stefano Erardi. "Quod est in votis".

ABBOZZ JEW EX-VOTO ?

Hu mahsub li Erardi kien għamel abbozz f'għamla rettangolari tal-Kwadru Titulari li milli jidher jinsab f'kollezzjoni privata.

F'dan "l-abbozz" il-Madonna b'Ġesu' Binha tidher fil-ġenb tax-xellug fin-naha ta' fuq tal-pittura. Wieħed malajr jinteba b'żewġ hwejjeg oħra mportanti f'dan il-kwadru: wahda minnhom hi d-data 1693, impittra b'numri kbar fuq bini fin-naha ta' isfel fuq ix-xellug, u l-oħra hi l-kappella l-qadima tal-Madonna fir-rokna tal-lemin ta' t-tala²⁶. Il-Kappella bis-saqaf imżerżaq hi l-istess bhal dik li hemm fit-Titular ta' Stefano Erardi li għandna naraw sa llum fil-Knisja tal-Kapuccini²⁷.

B'riferenza għal dan l-"abbozz", fuq folja stampata għaliha wahda u bla data - forsi wkoll maqlugħha minn xi ktieb - naqraw hekk:

"Questo abbozzo e' di Stefano Erardi, dal quale egli depinse il gran Quadro che oggi si venera sull'altare Maggiore della Chiesa dei RR.PP. Cappuccini in Gozo

"Nel basso del quadro si vede quella parte della campagna ove e' situato il Convento verso il quale si dirige la Processione Votiva che ogni anno parte dalla Matrice...."²⁸.

Iżda barra mill-Kwadru Titulari ta' S.Erardi, fil-Kunvent tal-Kapuccini, għawdex, hemm pittura oħra, biż-żejt fuq it-tila, ta' għamla Ovali: 79 x 61 cm.

Mill-istil tagħha, din il-pittura tissejjah ta' żmien ta' transizzjoni bejn is-seklu 17 u s-seklu 18. Għalkemm artistikament il-kwadru ftit li xejn għandu x'joffri, imma bħala dokument storiku għandu valur konsiderevoli²⁹. Hu dokument pittoriku tal-Purċissjoni tal-wegħda fi l-Kanonċi tal-Kapitlu tal-Kolleġġjata Matrici l-Ghawdex kienu għamli fl-1693.

L-artist minkejja l-limitazzjonijiet tiegħu, għamel hiltu biex jagħti stampa, kemm jista' jkun eżatta, mimlija dettalji interessanti tal-Purċissjoni diehla lura fiċ-Ċittadella, wara li tkun żaret il-Kappella tal-Madonna tal-Grazzja.

Għajnejna jaraw d-dettalji tas-swar, tal-Knisja Matrici, tal-bini bil-bandiera ta' l-Ordni ta' San Gwann tperper mar-rih, ta'; l-ilbies tal-Kanonċi u ta' l-Awtoritajiet civili³⁰. Il-Patrijet Minuri Konventwali u dawk ta' Santu Wistin, li kienu diġa' jeżistu fir-Rabat l-Ghawdex, narawhom fil-bogħod, waslu biwx jidhlu ġewwa s-swar; għaldaqstant huma xi ftit nieqsa mid-dettalji mixtieqa. Jidhru wkoll tlett slaleb, jigiġifieri l-ewwel tnejn tal-Kleru Regulari (Patrijet) u l-aħhar wieħed tal-Kleru Djocesani.

Il-fuq miċ-Ċittadella, mistrieħa fuq shaba bajda fin-nofs ta' t-tala, tintlema ix-xbieha ta' l-Imqaddsa Xebba Marija b'Ġesu' tarbija f'dirgħajha. Madwar il-Kwadru hemm bordura ta' kulur safrani, wiesgħa żewġ pulzieri, li sservi ta' gwarniċi fittizju. Meta fl-1984 din il-pittura giet irrestawrata mill-Kav. Rafel Bonnici Cali, sarilha gwarniċ tal-kewba li naraw madwarha llum³¹. Id-differenzi bejn il-pittura Ovali u dik ta' Erardi, Titular

CARMELO GAUCI LTD.

Importers of all kind of timber,
plywood, blockboard, chipboard, hardboard,
laminated plastics, hardware, woodworking &
aluminium machines

"CARGA" New Street, off Qormi Road,
St. Verera - Malta.

Tel: 445717 - 443861

TeleFax: 492846

Cables: ICUAG - MALTA

tal-Knisja, huma kbar u qawwija. Waqt li fit-titular tiddomina x-xbieha tal-Madonna tal-Grazzja u l-purcijsjoni f'it li xejn tispikka, fl-Ovali hu interessanti l-fatt li l-artist, jew min ikkummissjonah, ried jgħed iżjed l-attenzjoni fuq il-purcijsjoni tal-Wegħda; għalhekk tiddomina l-cittadella bil-Knisja Kolleġġjata Matriċi, u l-Kanonici u l-Kbarat civili tal-gżira jidhru sewwa hafna fil-parti t'isfel tat-tala.

Iżjed, fl-Ovali, kif diġa' għidna, naraw tlett slaleb tal-Kleru, waqt li fit-Titular bilkemm jidher wiehed u warajh il-kleru Djoċesani biss, quddiem il-kappella l-qadima; fl-isfond imċajpar naraw resqin il-mexxejja civili.

Tkun haġa xierqa li qabel ma tintemm din is-sena tat-Tielet Ċentenarju tat-Terremot u b'tifkira tal-wegħda issir, għal darb'ohra il-Purcijsjoni mill-Katidral ta' Ghawdex għall-Knisja tal-Madonna tal-Grazzja ta' Forn il-Gir. Jew tista' ssir f'Jannar 1994 f'egħluq it-tlett mitt sena mindu saret l-ewwel waħda.

- 1 SHOWER J., Practical reflections on the late Earthquakes in Jamaica, England, Sicily, Malta, Anno 1662 [Ab Inc.] London 1693, pp. 9-29
- 2 NATIONAL LIBRARY, MALTA. AOM, Ms. 263, f.143 r-v; Libr. Ms. 387 ff. 88-87; Libr. Ms. 18 pp. 46-464
- 3 CAPUCHIN, PROV. ARCHIVES, FLORIANA, P. DELAGIO MIFSUD DA ZEBBUG, Ofm Cap., Ms. Cronica delli RR.PP. Cappuccini, p. 119.
- 4 ARCHIVES CATHEDRAL MALTA, MISC. 62 F.64; MISC. 169, pp. 1227-1230; ATTI CAPIT. Tom III p. 605 (11 Aprile 1693); SHOWER J., o.c. pp.29-31.
- 5 NLM. AGIUS DE SOLDANIS G.P.F. Gozo Antico e Moderno, Libr. Ms. 145 f.88 [p.40]; CPAF. CAMILLO CASSAR, Ms. (kopja) Notizie Intorno alla Processione

- votivo di S.Orsola, p.3
- 6 NOTORIAL ARCHIVES VALLETTA, DORBES G.B., R/237, Vol.13 ff. 174 r-176v.
- 7 NLM. AOM Ms. 263, f.138.
- 8 NLM. AOM Ms.263 f.138v-139v; 143; AOM Ms.1115 ff.170-172v.
- 9 ARCHIVES EPISCOPAL CURIA GOZO, VP, [1635] F.35v; NLM. Ms.Libr.1421, p.18.
- 10 Ara Kwadru Ovali fil-Kunvent tal-Kapuccini, Ghawdex.
- 11 NAV. DORBES G.B., l.c.; NLM: Libr. Ms. 143 f.166 [p.101]
- 12 AEG, Cirkulari No. 14/68 Frar-Marzu 1968, par.5 (b).
- 13 UFFICJU LEGATI - KAPUCCINI FLORIANA, Legat "Can.B. Srellini", Reg. 35/1.
- 14 ULKF, Legat "Don B.Axiq", Reg. 5/1.
- 15 ARCHIEPISCOPAL ARCHIVES, MALTA VP, XXXIII ff.601-602; Bullarium CAPPUCCINORUM, Vol.III, Romae 1745, pp.304-306.
- 16 ULKF, Legat "Voto dei 10 Canonici" Reg.42/2. Ninnutaw li dan id-dokument ma jinstabx f'Atti tan-Nutar Salvatore Cordina minzom fl-Ufficeju Notarili ta' Ghawdex.
- 17 NLM., Libr. Ms. 145f.185 [p.334]
- 18 BUHAGIAR M., Paintings in Gozo in GOZO - THE ROOTS OF AN ISLAND; Malta 1990, p. 102.
- 19 NLM. Ms. Libr.422 p.420; Ms. Libr. 1421 p.18.
- 20 ACM. PASTORALIA, Tom. IX/Ms.188/f.133r.
- 21 Hajr lil Mario Buhagiar ta' din in-nota dwar il-kwadru ta' S.Erardi. Ara wkoll BUHAGIAR M., Paintings in Gozo, l.c.
- 22 CPAF. P. BELAGIO, o.c., p.314.
- 23 AEG, Cirkulari ta' l-Isqof G.Pace No.68 tas-6 ta' Jannar 1952; Lehen is-Sewwa, 26 ta' Jannar 1952.
- 24 IL-HAJJA, 6 ta' Mejju 1974 u THE TIMES, July 10, 1981.
- 25 Ara xbieha kif kienet qabel l-1952.
- 26 Tagħrif mogħti minn Mario Buhagiar. Hajr.
- 27 Din l-għamla ta' kappella narawha mill-gdid fir-ritratt, biz-zejt fuq it-tala, ta' l-Isqof P. Alpheran li jinsab fil-Kunvent tal-Kapuccini, Ghawdex.
- 28 Din il-folja tinsab għand l-Awtur.
- 29 Mill-istess tagħrif ta' Mario Buhagiar.
- 30 Ninnutaw ix-xebh kbir li hemm bejn ic-"Cittadella" kif tidher f'dan l-Ovali u il-"prospettiva del Gran Castello di Gozo" ta' P.Luigi Bartolo (+1753), ara AZZOPARDI FRANCIS, Padre Luigi Bartolo OFM Cap. Designer and Historian in PROCEEDINGS OF HISTORY WEEK - 1992, pp.44-52.
- 31 Ara r-ritratt. Din is-sena (1993) tqiegħed għall-wirja ta-Ċentenarju tat-Terremot li twaqqfet fil-Muzew tal-Katidral ta' l-Imdina, Malta.

Management Systems Ltd

J. F. Kennedy Square Victoria Gozo

Tel: 557462

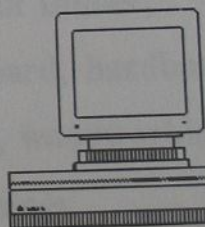
Offers

PERSONAL COMPUTERS for your home

COMPUTER BUSINESS SOLUTIONS

SOFTWARE PACKAGES

AFTER SALES SERVICE and support

Plus

Regular Courses in Business Subjects

Computer Courses

Computer Appreciation

Management at all levels

**The leading Computer
Company in Gozo**

300 MIT SENA ILU IT-TERREMOT LI ĠARRAF IL-MATRIČI

studju ta'
Dun Joe Bezzina

KIENU kważi s-saghtejn ta' wara nofsinhar tal-Hadd, 11 ta' Jannar, 1693 — sewwa sew tliet mit sena ilu. Kien it-tieni Hadd ta' Jannar, jum bhall-ohrajn. Hafna nies kienu qeghdin ihejju ruhhom biex imorru l-Knisja halli, bhal kull nhar ta' Hadd, jisinghu lill-Arcipriet jew qassis minfloko jispjegalhom f'it f'it il-katekizmu u jircievu l-Benedizzjoni, li f'dawk iż-żminijiet kienet tinghata biss fil-Hdud u l-Festi.

F'daqqa wahda l-art tahtom tilfet l-istabilità taghha. Ghamlet theżiza mill-iktar qawwija. *Terremot.*

It-terremot ta' Noto

Fl-istorja tiegħu ta' Ghawdex, l-istoriku Ghawdx i Gann Piet Frangisk Agius De Soldanis jirrakontalna x'qalulu xi nies li kienu jiftakru sew dak il-jum. Fost l-ohrajn iġharrafna li uħud qalulu li fix-Xlendi l-bahar rega lura daqqa ta' mil u mbagħad f'daqqa wahda b'sahha kbira raġa dahal fil-port bi hsejjes kbar. Fl-istess mument madwar wejbara ba' f'ta' Ċenċ, magħrufa bhala l-Ġebel ta' Sannat, waqgħet il-bahar.

Il-Knisja Matriċi ta' Ghawdex garbat h̄sarat konsiderevoli. Fl-1693, il-binja tal-Matriċi kienet qadima bil-bosta, aktarx l-eqdem knisja li kien hemm wieqfa f'Ghawdex. Kienet binja ta' żmien l-Aragoniżi li mexxew lil Malta u Ghawdex bejn l-1282 u l-1530. Mal-binja ewlenija kienu mill-ahħar tas-seklu hmistax 'il quddiem inbnew diversi kappelli privati li wara ċertu żmien nifduhom mal-knisja ewlenija. Kienet binja għalhekk li kellha ma' tliet mit sena u iktar. Kienet garbat h̄sarat konsiderevoli u kienu meħtieġa xi tiswijiet urġenti, iżda setgħet tibqa' tintuża xorta wahda.

Il-parroċċa ta' San Ġorġ, bhala binja u mhux bhala parroċċa, kienet ġdida fjamanta. L-ewwel ġebba kienet tqiegħdet għoxrin sena qabel, fis-7 ta' Awwissu, 1672. San Ġorġ, għalhekk ma ġarrabx għajr h̄sarat żgħir. Għandi nfatti dubji serji dwar disinn bil-pinna ippubblikat kemm-il darba li juri konsenturi fil-faċċata u li, jingħad huma magħmulin b'effett ta' dan it-

terremot. Il-kitba miegħu, m'għandhiex dubju, mhix kontemporanja mad-disinn. Ikollin għid li huma h̄sarat magħmulin minn terremot posterjuri.

Dan it-theżiż hu magħruf bhala t-terremot ta' Noto, għax l-epicentru tiegħu kienet il-belt ta' Noto fi Sqallija. Peress li Ghawdex hu eqreb minn Malta lejn Sqallija, it-terremot inh̄s iktar f'Ghawdex. Iżda l-h̄sarat f'Ghawdex ma kienu xejn għall-herba li halla warajh fi Sqallija.

SANT' ORSLA
Pittura ta' Pawlu Camilleri Cauchi

TEXOL

GWT

BIODEGRADABLE SOFT

For Brightest Clothes and
easy dishwashing

L-AQWA DETERGENT FIS-SUQ

TEXOL hu maghruf għall-qawwa tiegħu, kwalita' u tenerezza fuq il-gilda, li jintuża wkoll għan-nappies tat-trabi u jibżagħlek għal idek. Jibżagħlek ukoll għal flusek ghax tuża ftit b'effett kbir!

TEXOL jahsel platti, dixxijiet u borom li jkunu mċappsin bi żjut u xahmijiet. Jintuża wkoll mill-'Confectioneries' u l-'Mechanics'!

TEXOL jahsel ukoll hwejjeg ta' kull materjal inklużi tas-suf!

TISTA' TUŻA L-ILMA BAHAR

TEXOL jintuża xorta wahda jekk int qieghed f'xatt il-bahar, fuq yacht, dghajsa jew xi haġ'ohra tal-bahar! Ir-riżultat ikun daqs dak ta' l-ilma helu! Inaddaf ukoll in-nafta li taqbad mal-gisem fi xtut il-bahar.

Distributuri f'Malta u Għawdex iċċemplu:

825933

F'Għawdex ċċempel:

Tel: 553447 (A&G Hili — Mgarr)

Tel: 556098 (Victor Hili & Sons — Mgarr)

Tel: 551555 (Gelluxa Ltd — Mgarr)

Il-Belt ta' Noto (l-Antika), imdawra bis-swar bhaċ-
Cittadella, saret borg ġebel. Fil-Belt ta' Awgusta ukoll
sar fuqha harsat. L-Ordni ta' San Gwann, il-mexxejja
ta' Malta f'dak iż-żmien, kellhom forni enormi u hafna
mhażen f'dik il-Belt. Tilfu kollox.

It-theżiż b'inqas intensità dam sejjer jumejn. Kien
hemm bini ieħor li garrab harsat. Saru wkoll harsat fir-
raba' u fil-bjar. Iżda, milli jidher, f'Ghawdex ma miet
hadd. Kien miraklu!

Helsitna l-Madonna u Sant'Orsla!

Ftit sigħat wara l-terremot bdew jaslu l-ahbarijiet
tal-herba kbira li halla fi Sqallija. Nhar l-14 ta' Jannar,
il-Kunsill ta' l-Ordni ltaqqa' urgentement u ddeċieda li
immedjatament jibghat hames iġfna lejn Sqallija
mimlija bl-ikel u mediċini halli jtaffu f'it mit-tbatija ta'
dawk l-imsejtna. Twaqqfet ukoll Kummissjoni biex
tirraporta dwar il-hsarat li saru, liema rapport kien
ippreżentat fit-22 ta' Jannar.

Taht il-presidenza tal-Granmastru Adrien de
Wignacourt, il-Kunsill ordna li jsir talb pubbliku
quddiem Gesù Sagramentat espost f' Malta u Ghawdex
u ordna ukoll li jsiru tlett ijiem sawm. Tul dawn it-tlett
ijiem, il-postijiet pubbliċi kollha, inklużi l-hwienet ta'
l-inbid, kellhom jinzammu magħluqa. Barra dan għal
dik is-sena il-Karnival kellu jithassar.

Meta l-Ghawdxin semghu mingħand nieshom li
kienu joqogħdu fi Sqallija bil-herba kbira fi l-terremot
kien halla hemm ma ghedewx iroddu hajr 'l Alla:

Mill-mewt sobtu illiberana,
mill-infern Sinjur salvana.

Il-Ghawdxin kienu ċerti li nħelsu minn dak il-
flagell minhabba d-devozzjoni kbira li kienet dejjem
teggiegħ f'qalbhom lejn il-Madonna u lejn Sant'Orsla,
patruna ta' Ghawdex.

Purċissjoni votiva

Il-Kapitu tal-Knisja Matriċi ta' Ghawdex, il-Kleru
ta' San Gorg, il-membri ta' l-Universitas Gaudisii,
jigifieri il-Gvern Amministrattiv ta' Ghawdex, f'laqgħa
l-ġimgha ta' wara, qatgħuha li b'turija ta' radd il-hajr
jinzlu f' purċissjoni penitenzjali bir-relikwija insinji u
miraklu ta' Sant'Orsla mill-Knisja tal-Matriċi għall-
kappella filjali tal-Madonna tal-Grazzja f'Forn il-Gir
taht il-fortifikazzjonijiet taċ-Cittadella.

Il-purċissjoni kellha ssir għall-ewwel darba l-Hadd

ta' wara, nhar il-25 ta' Jannar. U kellha tibqa' ssir koll
sena fit-tieni Hadd ta' Jannar. F'dak l-istess jum il-
Kanonċi tal-Matriċi wegħdu bil-miktub li, ta' kul
sena, jagħtu minn buthom offerta ta' għaxar skuti lill-
Madonna.

Il-qassisin u l-poplu kollu Ghawdxin na schem fil-
purċissjoni tal-25 ta' Jannar. Il-kleru kien imnexxi
mill-Provgarju Dun Gammarija Vella, waqt li f'ras il-
poplu mexa l-Gvernatur ta' Ghawdex Fra Renato de
Marconet de Cursay.

Kif il-purċissjoni waslet fil-kappella tal-Madonna
tal-Grazzja, Dun Gammarija qaddes għal dawk kollha
preżenti u wara kulhadd reġa mexa lejn il-Matriċi wara
r-relikwija ta' Sant'Orsla.

Kulhadd kien jaf 'l għaliex dak il-Hadd Ghawdex
thežhež mingħajr ma mnexxielu joqtol.

Ritratt ta' l-ewwel purċissjoni

Il-Kapitu tal-Matriċi xtaq li ssir tifkira oħra
dejjema ta' din il-ġrajja — kwadru b'ritratt ta' l-

L-Isqof
DAVIDE COCCO PALMERI

SQUARE CELLAR

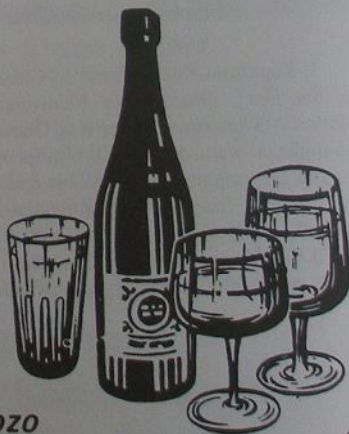
Widest Selection of:

- Wines and Spirits
- American, English & French Cigarettes
- Finest Cigars
- Discounts on Larger Orders

SQUARE CELLAR

Tel: 551845

Prop: Joseph Grech
St. Georges' Square, Victoria - Gozo

ewwel purčissjoni. Fi zmien qasir, forsi fl-istess sena, ordnaw kwadru ġdid għall-kappella tal-Grazzja, li kienet proprjetà tagħhom. L-ordni, għalkemm m'hemmx ienx sa issa insibu registrata, saret minghajr l-icken dell dubju għand il-magħruf pittur Malti Stefano Erardi (1630-1716).

Erardi nġghata kummissjoni mill-iktar preċiża, Fuq kelli jpingi Madonna bil-qeghdha bil-Bambin Gesù wieqaf hdejha kif jaf hu. Fin-naha ta' isfel tal-kwadru kelli jpingi din l-ewwel purčissjoni riesqa lejn il-kappella ta' Forn il-Gir. Ma nafux meta tlesta, iżda kien żgur l'postu sa l-1697.

Tul il-Viżta Pastorali ta' l-Isqof Davide Cocco Palmieri l'Mejju 1698, il-Kapittlu wera x-xewqa li jġedded il-wegħda tal-purčissjoni u tal-offerta b'dokument pubbliku. Dan sar permess ta' dokument registrat fl-Atti tan-Nutar Giovanni Battista Dorbes, nhar is-16 ta' Mejju, 1698.

Fl-1736, il-Matriċi għaddiet il-Kappella tal-Grazzja lil l-Ordni tal-Frangiskani Minuri Kappuccini u l-imsemmija offerta kienet konfirmata b'dokument ieħor fl-atti tan-Nutar Salvatore Cordina tal-15 ta' Jannar, 1740. Il-kwadru tal-Madonna tal-Grazzja ta' Stefano

Erardi kien solennament inkurunat nhar is-27 ta' Jannar, 1952.

Bini ta' knisja ġdida

Il-Kanonċi tal-Matriċi sadattant kellihom jekdu deċiżjoni iktar importanti. Iduru dawra kif imes lill-Knisja l-qadima biex isewwu d-diversi konsenturi li saru mit-terremot ta' l-1693 u forsi anki minn oħrajn li saru qablu u naturalment mit-tneħħir tal-ġebba tul il-mijiet ta' snin li l-knisja kienet ilha wiegħa, jew...

Għawdex, dejjem jikkber l-importanza u fil-popolazzjoni, kien jixraq li knisja Matriċi isbah u aħjar. L-Arcipriet Dun Nikol Nani Cassia Magri kien lest jiffaċċjal-bieċa xogħol. Il-magħruf perit Malti Lorenzo Gaġa wegħdhom solennement li jaqdihom mill-aħjar. Kienet deċiżjoni unanima u minghajr hafna dewmien.

Inwaqqghu u nteggħu kollox mill-ġdid!

Nhar il-24 ta' Settembru, 1697, tqiegħdet l-ewwel ġebba tal-Matriċi l-ġdida ta' Santa Marija — gojjel tal-arkitektura barokka l'Għawdex.

Stefano Erardi

*nela matrici
Capiata del
de Stefano*

L'anno dalla istituita di xpo N.S.

*mille seicento novanta ooo e giorno d'An-
no del decimo del mese d' maggio*

Ind. festo

**Essendo che li m.^{to} RR. pp.^{ti} Archiprete, e Canonici
della matrici Collegiata, chiesa di quest' Isola del Dorco
Piolese di Malta, in rendimento di grazie ricevuto da
Sio benedetto ad inscrizione della Beata ^{ma} Vergine
Maria sua madre, e di S. Ursula, Vergine, Martire
(conservatrice) della med.^{ma} Isola, in questa presenata**

**SILTA MILL-KUNTRATT REGISTRAT FL-ATTI
TAN-NUTAR GIOVANNI BATTISTA DORBES - 1698**

PARDI MOTORS LTD.

**N.B. Republic Street,
Victoria, Gozo.**

Telephone

556678 - 553744

- **AUTO DEALERS**
- **AUTO SERVICE & SPARES**
- **PANEL BEATING**
- **SPRAY PAINTING**
- **TYRE & RADIATOR REPAIRS**

L-INKIŻITUR CARLO FRANCESCO DURINI IŻUR IL-MATRIČI KOLLEĠĠJATA TA' L-ASSUNTA FL-1735

Alexander Bonnici OFM Conv
HED, SThl, PhB.

Ma kenux f'it l-Inkiżituri li lil Għawdex tawh l-importanza li jisthoqqlu. L-akbar unur ta' hulu l-Inkiżitur Ercole Visconti meta fl-1677 dahhal Ministru għal Għawdex. Minbarra l-ewwel tnejn, l-oħrajn kienu kanonici tal-Matriči ta' l-Assunta.¹ Il-magħruf Gwann-Piet De Soldanis kien imxennaq hafna li jkun Ministru ta' l-Inkiżizzjoni. Għalkemm gie mwieghed, hu miet qabel ma lahaq sar.² Kien hemm ukoll kurrier f'Għawdex biex iwassal id-denunzji minn Għawdex sal-Birgu. Dawn imbagħad saru tnejn għax wiehed ma kienx għadu biżżejjed.³ Kien hemm ukoll l-Inkiżitur Lazzaro Pallavicino li, meta marad, telaq għal kollox mill-Birgu biex mar jistrieħ go Għawdex sakemm għie il-permess li jittala minn Malta.⁴

FI ŻMIEN IL-MINISTRU MANGANI

Carlo Francesco Durini, Inkiżitur minn Milan, wasal Malta fl-10 ta' Ġunju 1735. Wiehed mid-żmirrijiet tiegħu kien li jara kif isiru jhobbuh. Propju lili qalulu minn Ruma "Ikun ta' ġid għalik li int tkun toghħoh lil kulhadd u li tkun affabbli".⁵

Kif wasal f'Malta, Durini beda jisma' fuq il-ġżira ta' Għawdex. Dik il-ġżira kienet tiddependi minnu, xejn inqas minn Malta, u, m'ux biss bħala Inkiżitur, imma wkoll bħala Delegat Apostoliku. Billi hu kien imexxi mill-Birgu, kien skomdu għall-Inkiżitur li jhalli l-Malta għal xi żjara f'din il-ġżira.

Durini kkonferma lill-Kanonku tal-Matriči Dun Baldassare Mangani bħala l-Ministru tiegħu f'dik il-ġżira.⁶

L-GĦAWDEX LI TWASSAL RIVELAZZJONI

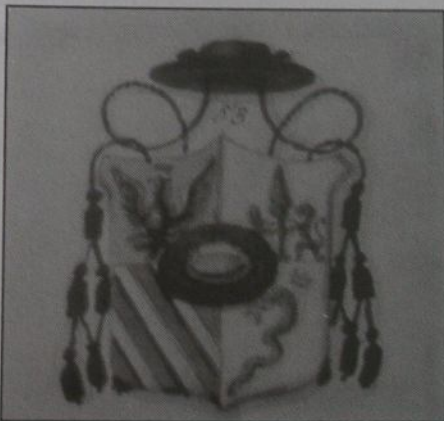
Durini, b'kemm kien ilu xahar f'Malta meta, fis-16 ta' Lulju 1635, kiteb lis-Sant'Uffizzju f'Ruma biex jisma' l-parir tal-Kongregazzjoni Suprema dwar kaz li kelli x'jaqsam ma' Għawdex.

Domitilla, bint it-tabib Tommaso Carbot,

kienet qed tghid li, meta kienet fi Sqallija, serv t'Alla qalilha b'rivelazzjoni provata li hu kelli dwar il-passjoni ta' Kristu. Lilha, hu taha karta li fiha tniżzel il-kontenut tar-rivelazzjoni bit-tama li hi, bis-sahha tagħha, tfig minn magħmuf li kien tefgħu fuqha biex jagħmulha l-hsara.

L-Inkiżitur ikkonfiskalha dik il-karta miktuba għax oħrajn ukoll kienu qed jagħmlu użu minnha, daqs li kieku kienet irivelata. Il-kontenut kien apokrifu u kontra l-fidi. Imma Durini ġgudika li x-xbejba ma kellhix intenzjoni hażina. Għalhekk, hu ma riedx jieh parti kontra tagħha qabel ma jisma' l-fehma tas-superjuri tiegħu.⁷

Fl-10 ta' Settembru 1735, il-Kardinal Ottoboni wiegħu li dik il-kitba għet eżaminata mill-Kongregazzjoni Suprema. Id-deċizzjoni kienet li x-xbejba tiġi mwissja u ssir ukoll għassa biex kitba b'rivelazzjoni ta' dik l-għamla ma tibqax tinxtered.⁸

L-ARMA TA' L-INKWIZITUR
FRANCESCO DURINI

DewFresh®

**Super Grade
COOKED HAM**

FOR THE HAMBITIOUS!

When the best ham does not meet your taste...
Dew Fresh Super Grade cooked ham excels.

*Available smoked, boneless, cooked gammons.
Sandwich size square ham. Also round ham. (Perzút tond)
Continental specialities: Pork and Ham Loaf,
Garlic Sausage, Porkloaf, Lyoner Salami.*

available at all leading stores

Exclusive wholesale distribution:

ALBERTOWN COLD STORES (J & C Pisani Limited)

Prince Albert Street, Albertown, Marsa. Tel: 229612, 621891

DewFresh® DewFresh® DewFresh®

LEJN GHAWDEX FI ŻMIEN IL-GVERNATUR DUPEYROUX

Durini, li kien qed jghaddi l-granet maghluq go palazz nieqes mill-arja u mill-kumditajiet, kien qed jisma' bl-arja tajba ta' Ghawdex. Ghalhekk, fi żmien il-frisk tax-xahart 'Ottubru, hu ddeċieda li jmur għal xi żmien f'dik il-gżira.

Hu kkomunika mal-Ministru tiegħu, il-Kan. Mangani. Lill-Ministru, hu tah l-istruzzjoni biex jinforma lill-Gvernatur tal-gżira. Nafu li l-Kavaleri kienu jmxexxu 'l Ghawdex permezz ta' Gvernatur li kien ikun membru ta' Ordni ta' San Gwann. Il-Gvernatur ta' dak iż-żmien kien il-Kavaler Pierre Dupeyroux.

Durini kien se jinqeda b'dik l-okkażjoni biex il-vizta tiegħu tkun waħda uffiċjali. Ghalhekk, il-Gvernatur kien bid-dmir li jilqgħu skond id-dinjità tiegħu għaliex Durini kien id-Delegat Appostoliku għal Malta u Ghawdex.

IS-SALUT LILL-INKIŻITUR

Il-vjaġġ ta' Durini fuq il-baħar mill-Birgu għal Ghawdex beda fis-26 ta' Ottubru 1735. Kif wasal quddiem it-torri ta' Kemmuna, b'istruzzjoni tal-Gvernatur ta' Ghawdex, ittelligħet il-bandiera ta' l-Ordni ta' San Gwann u gew sparati hames tiri.

Lejn it-tlieta ta' wara nofs in-nhar, l-Inkiżitur dahal fil-port ta' l-Imġarr. Kif sbarka, lil Durini sellmulu b'disa' tiri mit-torri ta' Garzes li kien hemm fil-qrib. Dak it-torri kien fl-Imġarr. Il-Gran Mastru Martin Garzes kien halla l-flus għalih, imma kien tlesta fl-1605 fi żmien Wignacourt.

IL-LAQGHA MAL-KBARAT TA' GHAWDEX

L-inkizitur sab jilqgħu lil Tommaso Carbot il-prim ġurat, li kien jiġi missier it-tfalja li semmejna: dik li l-Inkiżitur ma xtaq jikkundannaha. Bħala Prim Ġurat, Carbot kien qiegħed hemm biex jirrapreżenta lill-Gvernatur. Il-Prim Ġurat kien imsieheb mill-Kavallerija, li mxiet wara l-bandalora u wiehed bit-tromba f'idu.

L-Inkiżitur rikeb fuq bagħla, u baqa' sejjer lejn ir-Rabat. Kif wasal hdejn is-salib tal-ġebel, Durini

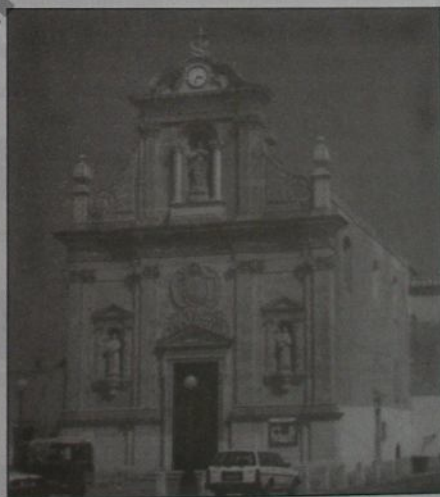
nizel minn fuq il-bagħla. Kien hemm jistennieh il-Kanonku Mangani, li kien il-Ministru ta' l-Inkiżizzjoni. F'it passi lura, kien hemm il-Kavaler-Gvernatur Dupeyroux u l-magistrat.

Waqt li dawn tawh merħba, Durini gie mogħti t-tislima bi 12-il tir mill-kanuni tal-kastell ta' Ghawdex. Imbagħad, flimkien mal-Gvernatur u l-Magistrat, Durini baqa' sejjer lejn id-dar li hejjejlw biex joqgħod fiha. Wara li tkellmu f'it flimkien, l-Inkiżitur wassal lil dawk it-tnejn sal-bieb, u sellmu lil xulxin.¹⁰

JILTAQA' MAL-ARĊIPRIET FORMOSA

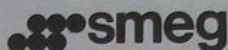
Dik ta' Durini ma kenitx xi vizta pastorali jew appostolika. Ghalhekk, hu żar biss xi postijiet fir-Rabat li, fil-fatt, kienu jiqiesu li jirrapreżentaw kollox. Il-knisja ewlenija kienet il-Matriċi-Kollegġjata ta' l-Assunta.

L-Arċipriet, il-Kan. Dun Frangisk-Adeodatu Formosa, kien ukoll il-Pro-Vigarju għal Ghawdex. Minbarra li kien l-Arċipriet ta' l-Assunta, hu kien il-kappillan ta' San Gorg. Fil-fatt, il-Kollegġjata kellha Arċipriet. Imma San Gorg kellha kappillan. Kien għad ma hemmx Arċiprieti oħrajn f'Ghawdex.

IL-KNISJA TA' SAN FRANĠISK

**THE BEST
FROM THE BEST**

Built-In and Free Standing Fridges, Fridge / Freezers,
Gas & Electrical Cookers, Washing Machines, Dishwashers and Minibars.

Miele

Washing Machines, Tumble Dryers, Spin Dryers,
Dishwashers, Built-In Electric Hob and Ovens, Built-In Fridge / Freezers

Creda

Electric Cookers, Built-In Electric Hobs and Ovens,
Microwave Ovens, Washing Machines, Tumble Dryers & Spin Dryers.

NEW WORLD

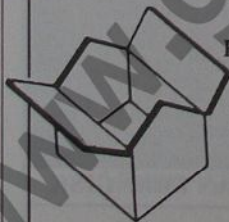
Gas Cookers and Built-In Hobs and Ovens

Washing Machines and Refrigerators

Fridge / Freezers, Chest and Upright Freezers

Forestals

Pope John Paul II Street, Victoria, Gozo. (On the Way to Ta' Pinu)
Tel: 551234

Durini ma kienx se jżur 'il San Ġorġ b' mod uffiċjali. Fis-27 t'Ottubru, Durini mar iżur il-Kollegjata ta' l-Assunta. Hu u diehel, inghatalu s-salut minn skwadra ta' s-soldati bl-armi f'idejhom. Huma sellmulu bid-daqq tat-tnabar u tal-fifra.

L-Arċipriet Formosa, liebes l-abiti koral, laqgħu fil-bieb u newwillu l-aspersorju ta' l-ilma mbierrek. Fliemkien ma' l-Arċipriet, kien hemm sitt kanonċi u hafna membri tal-kleru. Indaqq ukoll l-orgni, imma l-qniepen ma ndaqqewx. Imbagħad, saru l-formalitajiet tas-soltu; viżta lis-sagrament fil-kappella u lill-artal maġġur. Lill-Inkizitur wrewh il-knisja u s-sagristija, u mbagħad akkumpanjawh sal-tarf tat-taraġ ta' quddiem il-bieb ta' barra.¹¹

GHAND IL-GVERNATUR

Id-dar tal-Gvernatur kienet fuq il-lemin tal-Kollegjata. Għalhekk, l-Inkizitur baqa' sejjer minnufih għandu biex ipattilu għal-laqgħa tal-gurnata ta' qabel. Dupeyrou laqgħu fil-bieb. Imbagħad, il-Gvernatur innifsu mar idawwar lil Durini biex urieh l-amerija, il-porvisti, u postijiet oħrajn tal-kastell. Il-Gvernatur wassal lill-Inkizitur sa hdejn l-aħhar rixtelli fit-tarf tat-taraġ tal-kastell.¹²

Wara li ltaqa' ma l-oghla awtoritajiet ta' Għawdex, l-Inkizitur għadda granet ta' misticħ fid-dar li ppreparawlu.

F'SANTU WISTIN U SAN FRANGISK

L-Inkizitur, fis-6 ta' Novembru, ried jiltaqa' mal-Patrijiet ta' Għawdex. Dak in-nhar, hu mar fil-knisja ta' Santu Wistin. Laqgħuh il-patrijiet kollha bid-daqq tal-qniepen u ta' l-orgni. Inxteghlu x-xemgħa kollha ta' l-artal maġġur u harget quddiesha letta, li l-Inkizitur qagħad jismagħha. Imbagħad, wrewh is-sagristija u l-kunvent, u baqa' hiereġ mill-bieb tal-kunvent waqt li sellmulu bid-daqq tal-qniepen.

Fl-istess gurnata, wara nofs in-nhar, Durini mar iżur il-knisja u l-kunvent ta' San Frangisk. Il-Frangiskani Konventwali għamlulu l-istess laqgħa bħalma saritlu mill-Agostinjani.¹³

IT-TISLIMA TA' L-AHAR

Minn Għawdex, Durini kiteb lill-Kardinal Corsini u, fid-19 ta' Novembru, qallu li hu kien qed

igawdi l-arja tajba ta' dik il-gżira. Hu kellu f'moħħu li, wara fuit granet, jerga' lura lejn Malta. It-tluq tiegħu minn Għawdex kien fit-28 ta' Novembru. Hu xtaq jerga' jgħaddi jsejmel lill-Gvernatur. Imma dan skuza ruħu għax kien mixhūt.

Qabel ma halla d-dar tiegħu, lil Durini marru jsellmulu l-kanonċi tal-Kollegjata, il-magistrat, u l-patrijiet ta' Santu Wistin u San Frangisk. Mill-kastell, ġew sparati hames tiri ta' kanun u seba' murtali bħala tislma. Il-prim ġurat u l-kavallerija akkumpanjawh sal-port ta' l-Imġarr. Hemm ukoll sellmulu b'disa' tiri mit-torri ta' Garzes, li fuq it-tleghet ukoll il-bandiera.

L-Inkizitur, misticħ, qabad triqju lejn il-Birgu. Tliet tiri ta' kanun u żewġ murtali ġew sparati wkoll mit-torri ta' Kemmuna.¹⁴

Durini malajr raga' ntafa' fuq il-hidma tas-soltu. Dan l-Inkizitur f'April 1739 temm il-hidma tiegħu f'Malta. Minnufih, hu ġie magħżul Arċisqof titulari ta' Rodi, u ntbagħat Nunzu fl-Iżvizzera. Fl-1753, narawh Arċisqof Metropolita ta' Pavia u Amasea fl-Italja ta' Fuq. F'dik l-istess sena, il-Papa Benedittu XIV għażlu bħala Kardinal. Miet fil-25 ta' Ġunju 1769.¹⁵ Neputi tiegħu, Mons. Angelo Maria Durini, kellu jkun hu wkoll Inkizitur u Delegat Appostoliku f'Malta, u hu wkoll jiġi mgholli għall-ġieħ ta' Kardinal.¹⁶

Dokumentazzjoni:

¹ Ara "Għoġol tad-Deheb, Ix-Xitan, u Dagħa f'denunżji ta' l-Inkizizzjoni quddiem Kanonċi tal-Matrici", *L-Għid ta' l-Assunta*, n.27 (1992), pp. 19-21.

² AIM, *Corr.*, 30, ff. 459r-460r.

³ Dwar Kurriera: AIM, *Mem.*, 16, f.9r.

⁴ Alex. Bonnici, *Storja ta' l-Inkizizzjoni*, v.II, 1992, pp. 369-372.

⁵ AIM, *Mem.*, 7, f.12r.

⁶ AIM, *Proc.*, 116A, f.296r.

⁷ AIM, *Corr.*, 95, f.33r-v.

⁸ *Ibid.*, 27, f.147r.

⁹ Dwar it-Torri ta' Garzes, ara Alex. Bonnici, *In-Nadur*, v.I, 1988, pp.294-297. Hemm insibu wkoll ritratt ta' pittura ta' dan it-torri li m'għadux jeżisti.

¹⁰ AIM, *Mem.*, 7, f.336r-v.

¹¹ *Ibid.*, f.336v.

¹² *Ibid.*, ff.336v, 339r.

¹³ *Ibid.*, f.339r.

¹⁴ *Ibid.*, 99, ff.235v-236r.

¹⁵ *Hier. Cath.*, VI, pp.16-7, 328, 357.

¹⁶ *Ibid.*, p.82

BRITANNIA SERVICES LTD.

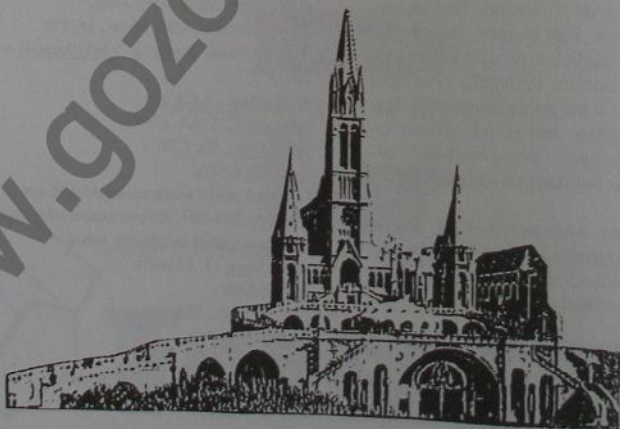
173, MELITA STREET, VALLETTA.

Tel: 238039 / 245418

LOURDES

Il-kumpanija tagħna hija Agenzija ta' l-ivvjagġar.

L-Aġenzija tagħna għandha programm shiħ ta' ġita għal Lourdes fuq titjiriet diretti ta' l-Air Malta bi prezzijiet tajbin u lukandi mill-aqwa fuq basi ta' FULL BOARD.

DIRECTORS: E. PACE BONELLO, L.L. BONELLO, N. FARRUGIA, A. TABONE.

IL-PREBENDA TA' L-ARĊIPRIET TAL-KATIDRAL

Traskrizzjoni
tal-Professur Monsinjur Vincenz Borg

Din li ġejja hi deskrizzjoni dettaljata tal-Prebenda li kellu l-Arċipriet tal-Matriċi u Kollegġjata ta' Ghawdex. Hi maghmula mill-Arċipriet Dun Salvatore Pontremoli fl-1637 jiġifieri qabel ma saret il-ghaqda bejn il-parroċċa ta' Santa Marija u l-parroċċa ta' San Ġorġ. Sa żmien l-Arċipriet Mikiel Cefai din il-prebenda, flimkien mal-prebenda li kellu bhala Kappillan ta' San Ġorġ kienet tiġi amministrata minn min kien jokkupa l-kariga ta' Arċipriet.

Illum ma ghadux hekk ghax bis-sahha tad-Dokument ta' Baži mahruġ bl-awtorità tal-Vatikan din il-prebenda kienet bdiċti tiġi amministrata mill-Kurja ta' l-Isqof li thallas ukoll lill-Arċiprieti u l-Kappillani kollha ta' Ghawdex. Hekk titlob il-ġustizzja soċjali biex l-Arċiprieti u l-Kappillani jkollhom salarju kemm jista' jkun uguali.

Din il-Prebenda — traskrizzjoni tal-Professur Monsinjur Vincenz Borg — qeghdha tiġi ppubblikata bhala dokument storiku peress li issa l-proprjetà kollha konessa mal-Knisja kienet mgoddija lill-Gvern Malti.

Relazione dell' Arciprete di Gozo, Don Salvatore Pontremoli, circa la proprietà della Prebenda Arcipretale della Matrice di Gozo, datata 13 Dicembre 1637.

Conservata nell' Archivio Arcivescovile, Malta
Segreteria Visite Pastoralì, Vol. X 235r-241r.

235r "Io sottoscritto Don Salvatore Pontremoli, Arciprete della Matrice Collegiata Parrocchiale del Gozzo della Diocesi di Malta per obedire l'ordine dell'Ill.mo et R.mo Mons.re Fra Don Michaelè Giovanne Balaghier (sic) Camarasa nostro dignissimo Vecovo publicato qui nel Gozzo li 15 del mese di Novembre. Revelo possedere detta Mastrice parrocchiale per renuncia à mio favore fatta dal q.dam Don Gio. Mattheo Giuppara con Bolle Apostoliche spedite in Roma l'anno ab Incarnazione 1621 17 Kal. Julii. In virtù delle quali fui esaminato, et approvato dal

Sig.re Don Filippo Borgio allora Vicario Generale, et altri Synodali Esaminatori in Bircircara della Diocesi di Malta sotto li 4 Ottobre 1621 et in essa Parrocchia li 9 del detto ho preso il possesso, li X del medesimo foro publicate dette bolle nella Cattedrale di Malta, et li 15 del detto mese d'Ottobre 1621 ho fatto la professione della fede in mano del sopradetto Sr. Vicario Generale di Monsignore allora Vescovo Cagliarese, come appare del tutto per la fede dell'atti della Gran Corte Vescovale della Valletta sotto le giornate sopra calendate.

La qual matrice Parrocchiale e stata dalla fel. mem. di Mons.re Cagliarese, Vescovo di Malta, eretta in Collegiata, costituendo con il Parocho altri sei Sacerdoti, dando al Parocho titolo d'Arciprete, et prima dignità, come ho ritrovato per scritture autentiche, ch'anticamente si nominava, et alle altri sei sacerdoti di Canonici in atti della sua quarta Generale Visita sotto li 6 Giugno 1623. Quale poi nella Synodo del 1623 fu confermata, et a essa

235v Collegiata nel medesimo anno fu applicata l'heredità del q.dam mag.co Sr. Nicolao Macanuc con obbligo di sodisfare compitamente la pia volontà del detto q.dam Macanuc, et principalmente di tenere continuamente un theologo per predicare li giorni di festa, et insegnare il Catechismo nelle Domeniche dentro la detta Matrice al popolo del Gozzo.

Le quali erettioni in Collegiata, con la reductione dell'elemosine delle messe in recitare giornalmente li divini officii, et applicatione della sudetta heredità alla detta Collegiata sono stati convalidati, et approvati dalla Sagra Congregatione del Concilio sotto li 31 Maggio 1631 nel XV trennio della visita ad limina di detto Mons.re Cagliarese.

Alla sudetta Parrocchiale Chiesa, et al suo Parocho fu unito della bon. mem. di Nostro Signore Pio Quinto il gius decimarum dell'Isola del Gozzo del quale io sto in quasi possessione di salme

**IL-KNISJA KATIDRALI
MŻEJNA GHAL SANTA MARIJA MAS-SITTIN SENA ILU.**

cinque in circa l'anno di frumento, orzo, et frumento misto, a quali sono obligati rispettivamente alcuni beni stabili, come distintamente appare nel quinterno di dette decime conservato appresso di me. Si come anco foro unite le terre ta rihan con una fontana in esse in contrata ta dahlet Corrot, sive ridum il chibir consistenti in dodici tomonate di terreno in circa coltivati nel vallone d'acqua pluviale ta' rihan con la sopradetta fontana d'acqua corrente nel mezzo di detto vallone, et un'altra fontana d'acqua sorgente dalla parte do mezzo giorno in detto vallone. Confinata dette dodici tomonate di terreno da levante dalla ripa del mare, da mezzo di dal ridume, Rocca, et spatio publico, da ponente dal publico et strade, et da tramontana da strada per il ridume grande et esso ridume.

/ 236r Et sopra il Cortin ta rihan un spatio di capacita' / da circa dodici salmate et forse piu incominciando dalla targia ta Ginen essepti sino alla hotba grande, et dalla hotba alla targia del ridume grande con due grotte appellate l'una el mescta el chibira, et l'altra el ghar, oggi tutto circondato di muraglie dalla parte del publico con mie molte, et grosse spesi per circondarlo, beneficiarlo, et ridurre due salmate di terreno coltivabile. Confinata da levante in parte et mezzo di con il publico et per tutto il resto con il termine della rocca del ridume grande, quali terre sono ingabellate ad Andrea Vella per scudi trenta l'anno stante le sudette beneficiati, et miglioramenti essendo state per prima ingabellate a scudi dodici l'anno appare l'atto della gabella dal Not. Lucio delloresotto li

Sc. 30.

Dipiu possiedo come Arciprete del Gozzo l'infradette terre, et beni positi in detta Isola del Gozzo applicati a detto Arciprete, et la maggior parte pro iure sepulchrarum.

In primis possiedo l'ameta' pro indiviso con Gioanella telita del q.dam Gio. Maria Gandolfo, d'un terreno in detta Isola in contrada Gued Belliun vicino al forte garza del mugiarro legato dal q.dam Dottor Gio: F.co Vella pro sepultura in detta matrice no ... di capacita' l'una et l'altra parte di tomonate dodici di frumento. Confinata da levante con l'heredi del q.dam Thomasio Mizzi alias bruni, da mezzo di con M.ro Andrea murmura per il terreno che ha a censo dall'heredi del q.dam Nicolao Frendo, da pon. con il terreno del Sig.re Dottor Pauluccio Anastasio,

et da tram. via publica a gabella d' Antonio Farnosa per scudi cinque l'anno senza atto.

Sc. 5.

236v Item possiedo un terreno appellato el gudia ta hain selem in contrada della torre del mugiarro di capacita' una salmate et dieci tomonate d'orzo. Confinata da levante con l'heredi del q.dam Gio: Maria Gandolfo et Geronimo in parte, et in parte spatio publico, da mezzo di spatio publico, da ponente spatio publico sopra la fontana di hain selem, et da tramontana Lucio carceppo in parte, et in parte per beneficio possesso per il detto Colonia. Qual terreno per haverlo io tutto fatto circondare di muraglie, et fatto altri miglioramenti è a gabella di Antonio Agius per scudi otto l'anno essendo stato per prima a sc. 2.6 l'anno, l'atto della gabella dal Noto Gio: Domenico Conti li

Sc. 8.

Item possiedo un terreno appellato tal cappellan in contrada Noffara legato, (come si trova scritto nel Quinterno), per il q.dam Filippo Vagnolo al Parocho della matrice per pregare il Signore per l'anima sua. Di capacita' circa mezza salmata di terreno. Confinata da levante con le terre dell'heredi del q.dam Gio: Ant. Busutil et l'heredi del q.dam Thomasio Bugeya, da ponente Sr. D. Pasquale Bugeya, et da tram. li confini sive cima del monte ta Noffara possesi dal sudetto Sr. D. Pasquale ingabellato ad Antonio Farnosa per scudi cinque l'anno senza contratto.

Sc. 5.

Item possiedo un pezzotto di terreno legato come si troya scritto in detto quinterno dal q.dam Andriotta Algaria appellato tal cabar in contrada ta giglia di capacita' circa quattro tomonate di terreno. Confinata da lev. con il M.co Mario frendo, da mezzo di via publica, da Pon. Ch.co Nicol' Angelo Apap et da tram. Gio. Farrugia ... a gabella da Orlando Calleya per scudi quattro l'anno stante li miglioramenti fatti per atto dal Not. Lucio dellore 27 Giugno 1635.

Sc. 4.

Item possiedo l'ameta' pro indiviso del terreno appellato eccens in contrada di Santa Margherita ta Sannat di capacita' doi tomonate d'orzo. Confin. da levante con il censo con certi alberi, et la casa del ch.co Congiugato Pietro Zirafa, che fu della q.dam Caterina moglie di Serrengur, da mezzo di via et spatio publico, da ponente Angelo Mizzi, et da

LLADRO

Il-Figurini

li

l-aktar jinxtraw fid-dinja

Issibhom għand:

PRESTIGE

GIFTS OF QUALITY

2, Sir Adrian Dingli Street,

Victoria, Gozo.

(Fejn it-Tokk)

tram. Gregorio Cuscheri, qual terreno pro indiviso con il sopradetto Zirafa, che pretende essere tutto suo, io possiede come Arciprete et ho preso per la mia rata tari' otto l'anno dal gabellotto di detto terreno. Sc. -, 8.

Item possiedo un pezzetto di terreno dato dal q.dam Angelo Dandalona pro sepultura in detta matrice no ... appellato tal chabar in contrada gued sechel di capacita' quattro tomonate d'orzo. Conf. da lev. via publica, da mezzo di con le terre dell'heredi del q.dam Thomasio Mizzi alias bruni, da pon. con le terre della parrocchia del rabbato, et da tram. via publica, a gabella da Pietro Calleya per scudi doi l'anno per atto dal Not. Gio: Domenico Conti sotto il ... Sc. 2.

Item possiedo una mandretta in questo rabbato del Gozzo et un pezzotto di terreno in contrada gued el melach concessi al Paroco della Matrice dal M.co q.dam Salvo Pontremoli per la sepultura riservata per se, et suoi successori nella matrice no. ... la qual mandretta e' nelli confini del detto rabbato per ponente, di capacita' una tomonata. Conf. da lev. con il giardino delli carciffali possesso dal Sr. D. Domenico Apap, da mezzo di con la mandretta della Chiesa di Santa Maria della Gratia, et la via, che viene dal cimiterio di Santo Agostino, da pon. detta via publica, et da tram. l'entrata di detta mandretta nella strada ch'entra nel rabbato, et un loco di case di Soro Isabella algaria al presente possesso da Gio: Paulo Caxiario, la qual mandretta e a gabella da Paulo gamal per un scudo l'anno senza atto. Sc. 1.

237v Et il pezzotto di terreno in contrada gued el Melach è appellato tal chabar di capacita' sei tomonate d'orzo confinate da lev. et tram. via publica da mezzo di e pon. con le terre di Maria al presente moglie di Matthiolo Michallef à gabella con altre pezze di terreno di Mario Mercichia alias Chettut cioe

Un pezzotto di terreno appellato el chigeri di capacita' sette tomonate d'orzo in contrada el chigeri ta giordan. Conf. da lev. con via publica mezzo di con le terre di Domenico Borg alias taliana, da pon. con le terre del monastero di Santa Scolastica del borgo, et da tram. con un'altra lentia di terra dell'heredi del q.dam M.co Vincentio Barbara del borgo, l'altra pezza di terreno appellata essenet ta hain Chocciat in contrada Zebbug di capacita' cinque

tomonate di frumento. Conf. da lev. con Thomasio finara, da mezzo di con l'heredi del q.dam Gio: Luca Gauci, da Pon. con il mag.co Emilio Anastasio, et da tram. con Giuseppe Michallef maritali nomine. L'altra appellata el chabel in contrada gued el hasri di capacita' di doi tomonate d'orzo confin. da levante in ro Simone Famosa maritali nomine, da mezzo di con il terreno appellato errocha tal focra à gabella da Pasquale Ciuppara in parte et in parte con Marietta vedova del q.dam Salvo Camilleri, pon. et tram. con il R.do D'Bartholomeo Zarb et in detta lentia vi e una cisterna, quali tutti sono à gabella da detta Marietta per scudi undici et tari' sei senza atto. Sc. 11.6.

/238r Item possiedo in questo Rabbato del Gozzo tra il tocco et Santa Maria Sabina un giardinetto, che io Arciprete Pontremoli ho fatto circondare di muraglie, piantare d'alberi, con fabricarvi una casa, et entrata con spesa di più di scudi cento di capacita' una tomonata d'orzo. Conf. da lev. con Leonardo Cini in parte, et in parte il giardinetto possesso dal Sr. D. Domenico Apap, da mezzo di con le case di detto Sr. D. Domenico, pon. et tram. strada publica, / qual sito il q.dam Mag.co Michele Ferriolo ha lassato al Paroco della matrice per la benedizione della sua sepultura in questa matrice et lo gozzo, et usufrutto io Arciprete, suo valore d'affitto circa scudi cinque. Sc. 5.

Item possiedo tari' quattordici l'anno per censo sopra una magazene con le sue ragioni dentro questo Castello nella ruga del Campanile, et nel cortile delle Casi dell'heredi del q.dam Lorenzo Barberi et Catharinella olim giugali, qual magazene al presente è possesso à detto censo da Isabella figlia delli detti q.dam de barberi, et fu' dal q.dam mag.co Gabriele Anastasio, et donato il suo censo dal detto Anastasio al Paroco della Matrice per gius della sepultura riservata per detto Anastasio, et suoi successori dentro detta Matrice no. ... Sc. 1.2.

Item possiedo una grotta d'habitatione nella rocca del monte di ghar elma verso mezzo giorno con una mandretta contigua di capacita' circa tre mondelles circondate d'ogni parte con il publico quale ha donate al paroco il m.co q.dam Valerio Cassia per una sepultura nella matrice per atto publico l'anno 1603. Sc. ?

Item possiedo un giardinetto con

BRONZSONS AUTO PARTS LTD.

28/12, Brared Street, B'Kara, Malta

Tel: 442119 - 446646 - 442212

Fax: 441921

alcuni alberi vecchi di capacita' doi tomonate di terreno con una casetta vecchia dentro, et tiene la 3a parte delli spandenti dell'acqua della fontana di gharema legato per il q.dam Paulo de Lucia. Conf. da lev. via publica, da mezzo di con Giuseppe Haber con una mandretta comprata da Pietro Gauci, da pon. con Don Agostino Apap, et da tram. via publica per detto ghar elma à gabella detto giardinetto, con la sopradetta grotta da Giuseppe Haber per scudi otto l'anno stante li beneficiati, et miglioramenti fatti in esso per atto dal Not. Gio: Domenico Conti li ... di Luglio 1637. Sc. 8.

238v Item possiedo un pezzotto di terreno appellato errocha nel monte ta Zebug per ponente, di capacita' tre tomonate di terreno. Conf. da lev. con Domenico madiona, da mezzo di con Andrea Cini, da pon. con l'heredi del q.dam Giacomo Saliba, et tram. detto Andrea Cini in parte, et in parte con il terreno del Convento di Santo Agostino di questa Isola del Gozzo à gabella d' Andrea Cini per una onza l'anno con patto di pagarli tutti li beneficiati et miglioramenti che fara' in detto terreno per atto dal Not. ... Sc. 2.6.

Item possiedo la quarta parte pro indiviso, poiche l'altra quarta parte possiede il Chiesa della Madalena in contrada gued zara, et l'altra due quarte parti cioe l'ameta' li possiede per beneficio il R.do Don Pasquale Bugeya, et un terreno appellato l'animaggio in contrada ta dueira di capacita' quattordici tomonate d'orzo. Conf. da lev. Domenico Camenzuli, da mezzo di con il Rev.do Don Andrea Grima in parte, et in parte con il terreno della Cattedrale di Malta, da pon. il terreno del maritaggio delle povere zitelle da maritarsi ogni anno ad elezione del procuratore della detta Matrice, et da tram. via publica a gabella detto terreno tutto per scudi quattro e tari' quattro da Gio. Cuscheri, sicche la quarta parte importa. Sc. 1.1.

Item possiedo un senterio di terreno appellato essmeiet in contrada ta dbiegi per pon. di capacita' otto tomonate di terreno. Conf. da lev. con la chiesa di Santa Maria ta dbiegi, da mezzo di con il beneficio possesso per il Ch.co Oratio Grec, da pon. via publica, et da tram. con Domenico Anastasio maritali nomine, qual terreno li q.dam Antonio Borg et Antonio Apap hanno donato al Parocho della matrice per una sepultura riservata per essi, et loro successori in detta Matrice no. 26 à gabella detto terreno da Salvatore

Abela per un'onza senza atto.

Sc. 2.6.

Item possiedo un pezzotto di terreno in contrada Cabeza appellato tal Cappellan di capacita' due tomonate d'orzo. Conf. da lev. et tram. con il terreno del Sr. Dottor Salvo Theuma da mezzo di via publica et da pon. con Salvo Darmanin a gabella da Domenico Tabuni per tari' tre l'anno. Sc. -3.

Item possiedo un pezzotto di terreno appellato el chattara in contrada ta dueira di capacita' tre tomonate di terreno. Conf. da lev. con la rocca, mezzo di con Lorenzo Gatt, da pon. vallone, et da tram. coll' heredi del q.dam Pietro Gambino Cardona à gabella dal detto Lorenzo per tari' novi l'anno.

Sc. -9.

Item li procuratori del Ven. Convento di San Domenico sub titolo della Nunciata del borgo mi danno tari' quindici l'anno lassatimi dal q.dam Thomasio Attardo per suo testamento nell'atti del m.co Not.o Salv. Ciantar l'anno 1624. Sopra li

IL-KNISJA KATIDRALI

Zip

www.gozocathedral.org.mt

frutti d'alcuni suoi beni legati et al presente possessi
dalla padri di detto Convento appellati essenet di P.ron
Maisi in contrada hain Chocciat di capacità tomanate
dodici di terreno. Conf. da lev. con le terre di Geronimo
grec, da mezzo di via publica, da pon. m.ro Giacomo
Farmosa, et da tram con le terre della matrice. Sc. 1.3.

Item possiedo un pezzotto di
terreno di capacità sette tomonate d'orzo appellato tal
chabar in contrada gued ezzebug. Conf. da lev. con le
terre detente ad emphyteosim da Domenico acquilina,
et da tutte l'altre parti con via publica et vallone
d'acqua pluviale à gabella da Berto galea per scudi
quattro l'anno con patto di passarci tutti li beneficiati et
meglioramenti che farà in esso terreno come si e fatto
per il passato essendo stato per prima à gabella per
scudi doi l'anno, l'atto della gabella dal Not. Gio.
Domenico Conti li ...

Sc. 4.

239v Item possiedo un loco di case
contiguo con la Chiesa di SS.ti Joseffo et Nicola dentro

il Castello nella ruga di Santo Nicola comprato, et
fabricato à spese del q.dam Mons.re Cagliarese buona
mem.a. Il quale l'ha donato alla detta matrice per
l'habitatione dell' Arciprete, al quale si davano scudi
quindici l'anno dalla detta matrice per l'affitto di una
casa per sua habitatione.. et in loco di detti scudi
quindici l'anno detta Matrice dovesse dare l'elemosina
per due messe la settimana da celebrarsi per l'anima
d'esso Monsignore Cagliarese nella sudetta Chiesa di
SS.ti Giuseppe et Nicolao contigua con detta casa nel
qual loco di case lo Arciprete habito, et l'atto di detta
donatione deve essere dal Not. Gio. Paolo di Lorenzo
sotto li 4 di Settembre viiii Ind. 1625.

..... (Omissis)

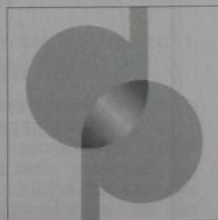
241r Dal Gozzo li 13 Dicembre 1637.

(Firmato) lo Don Salvatore Pontremoli Arciprete
del Gozzo."

**For printing from A to Z,
look under D ...
DORMAX**

That means the next time
you call us, you'll be
tapping into the full
capabilities of the printing
industry's number one
source for printed products.
A reputation built on more
than twenty years of quality
and care to satisfied clients.
Tel: 446195 - 441570 - 497890
Fax: 441092

DORMAX
PRESS COMPANY LTD
THE GRAPHICS HOUSE
IN INDUSTRY ROAD
QORMI - MALTA

FOR ALL CHURCH requirements

MATERIAL FOR CHASUBLES
RED DAMASK

MATERIAL
FOR
GUILDING &
OUTDOOR
DECORATION

CHARCOAL
&
INCENSE

ACHILLE MAZZOLA

CHURCH BELLS AND
TOWER CLOCKS

Represented exclusively in Malta by:

THEUMA Co. LTD.

E. Theuma & Co. Ltd, Theuma House, 302, St. Paul Street,
Valletta VLT 07. Tel: 234075, 236605, Fax: 244201.

GRAJJET IMPORTANTI MATUL IS-SENA 1992-1993

- 02-08-92: Hruġ ta' l-Istatwa ta' l-Assunta. Ingabret somma rekord.
Sar Festival Marjan.
- 15-08-93: Inżammet l-festa ta' l-Assunta bl-akbar solennità. Gie inawgurat u mbierrek Monument tal-Qdusija Tiegħu l-Papa Gwanni XXIII minn Mons. Isqof N. Cauchi.
- 26-08-93: Pellegrinaggħ għall Madonna ta' l-Għar ġewwa r-Rabat, Malta.
- 04-10-92: Bdiet issir il-quddies ta' t-fal fiċ-Ċentru. Filgħaxija harget il-purċissjoni bl-istatwa tal-Madonna tar-Ruzarju.
- 11-10-92: Konsagrazzjoni tal-Knisja (1716 - 1992). Infetħ ukoll is-Sinodu Djoċesan.
- 13-10-92: Inżamm Jum ta' Talb fil-Katidral fl-okkazzjoni ta' eghluq il-75 sena mid-Dehriet tal-Madonna ta' Fatima.
- 21-10-92: Inżammet il-festa ta' Sant'Ursula, waħda mill-Padrini ta' Għawdex. Fis-6.00 pm Mons. Isqof mexxa Konċelebrazzjoni.
- 24-10-92: Fl-okkazzjoni ta' JUM IL-PAPA, l-E.T. Mons. L. Celata, Nunzju Appostoliku għall-gzejjer Maltin mexxa Konċelebrazzjoni li fiha wkoll ha sehem Mons. Isqof N. Cauchi.
- 01-11-92: Fid-9.00 am Mons. Isqof mexxa l-Konċelebrazzjoni tas-Solennità Liturgika tal-Qaddisin kollha.
- 02-11-92: Fis-6.00 pm Mons. Isqof mexxa l-Konċelebrazzjoni ta' l-Għid ta' l-Erwieħ. Wara l-istess Isqof inawgura u bierrek il-monument ta' l-Arċidjaknu Mons. Lwigi Vella.
- 15-11-92: Bdiet il-Mini-Missjoni fil-Parroċċa.
- 22-11-92: Mons. Isqof mexxa Konċelebrazzjoni fl-okkazzjoni tas-solennità Liturgika ta' Kristu Re.
- 01-12-92: Bida l-Bazaar annwali fiċ-Ċentru b'risq l-istess Ċentru.
- 08-12-92: Mons. Isqof mexxa Konċelebrazzjoni fl-okkazzjoni tas-solennità Liturgika ta' l-Immakulata.
- 14-12-92: Bdiet in-Nowena għall-kbar fil-Katidral u għaz-żgħir fiċ-Ċentru Parrokjali.
- 22-12-92: Sar Party għat t-fal fiċ-Ċentru Parrokjali.
- 24-12-92: Programm ta' kant ta' Carols tal-Milied mill-Kor "Maria Assunta" taht id-direzzjoni ta' Mro. Joseph Grech.
Mons. Isqof mexxa l-funzjoni tal-Lejl tal-Milied.
- 25-12-92: Fid-9.15 am Mons. Isqof mexxa l-Konċelebrazzjoni tat-twelid ta' Sidna Gesù Kristu.
- 27-12-92: Okkazzjoni Speċjali. Fil-Katidral ġew ordnati żewġ djakni: Dr Franz Refalo u Vincent Pavia, żewġ parruċċani tal-Katidral. Deo Gratias.
- 31-12-92: Jum ta' Adorazzjoni Ewkaristika. Fis-6.00 pm Mons. Isqof mexxa l-Konċelebrazzjoni ta' radd il-Hajr.
- 01-01-93: Fid-9.15 am Mons. Isqof mexxa l-Konċelebrazzjoni ta' JUM IL-PAĊI.
- 02-01-93: Mother Marcellina Tabone tas-Sorijiet Frangiskani fakkret fil-Katidral eghluq il-25 sena mill-professjoni solenni tagħha. Din ukoll kienet darba parruċċana tal-Katidral. Illum tinsab il-Pakistan inkarigata mis-Sorijiet Frangiskani ġewwa din l-art musulmana.

L-Investment barrani TIEGHEK fil-qabda.

Il-Bank of Valletta b'numru kbir ta' ferghat li m'xerda madwar Malta u Ghawdex JOFFRILEK il-possibilita' li jkollok kontijiet ta' flus barranin hawn Malta.

Il-Bank of Valletta jzomm kontijiet fil-parti l-kbira tal-muniti barranin bhal: L-Isterlina, il-Mark Germaniz, id-Dollaru Amerikan, id-Dollaru Awstraljan. Dawn il-kontijiet barra mir- rati

favorevoli ta' imghax li jthallas kull tliet xhur jaghtuk l- opportunita' li tiddepozita, tiqbed jew taqleb il-muniti minghajr l-korrispondenza ma' bank. B'hekk INTI stess tista' thaddem l- investment barrani tieghek.

Ghal aktar tagħrif murf'xi fergha tal-Bank of Valletta f'Malta u Ghawdex.

Bank of Valletta

L-Aqwa Bank f'Malta

- 03-01-93: Mons. Isqof mexxa l-Konċelebrazzjoni tal-Epifanija tal-Mulej, koppi fil-Katidral.
- 17-01-93: Inzamm Jum il-Bibbja fil-Katidral, Giet intronizzata l-Bibbja u quddiemha nxtelghu żewġ xemgħat.
- 17-01-93: Hargu direttivi ġodda għall-ġarr tal-mejtin mid-dar jew mill-isptar għall-Knisja Katidrali.
- 20-01-93: Izur il-Katidral l-Ambaxxatur Libjan.
- 29-01-93: Bdiet l-ewwel konferenza għall-koppi *engaged* fiċ-Ċentru Parrokjali billi nhasset il-htiegata' aktar tagħlim lil din il-kategorija fi hdan il-Parroċċa.
- 31-01-93: Saru attivitajiet speċjali fl-okkażjoni ta' JUM IĊ-ĊENTRU PARROKJALI.
- 02-02-93: Fis-6.00 pm Mons. Isqof mexxa konċelebrazzjoni fl-okkażjoni tal-festa tal-Preżentazzjoni tal-Mulej.
- 10-02-93: Ġie ċelebrat in Nawfragju ta' San Pawl fil-Katidral.
- 11-02-93: L-Ewwel Dehra tal-Madonna ta' Lourdes. Saru ċelebrazzjonijiet speċjali.
- 12-02-93: Beda korsta' tagħlim tar-Reliġjon Nisranija fil-livell ordinarju għaž-żgħażaġ fiċ-Ċentru Parrokjali.
- 24-02-93: Mons. Isqof fis-6.00 pm mexxa l-Konċelebrazzjoni ta' Ras ir-Randan.
- 28-02-93: Tiftaħ Ġimgha tal-Parroċċa li fiha fost attivitajiet li saru (a) sar pellegrinagg għas-Santwarju Bazilika Ta' Pinu, (b) quddiesa fiċ-Ċimiterju tal-Parroċċa u (c) l-Assemblea Ġenerali. Beda format gdid tal-Bullettin minn gewwa. Bdew il-priedki tar-Randan mill-Kan. Dun Mikiel Galea.
- 02-03-93: Inzamm JUM L-ISQOF fid-Djoċesi u fil-parroċċa.
- 08-03-93: Bdew l-eżerċizzji taż-żgħażaġ fiċ-Ċentru Parrokjali.
Mons. Arcipriet fl-10.30 am qaddes fuq it-T.V. bhala konkluzjoni tal-Ġimgha tal-Parroċċa.
- 15-03-93: Bdew l-eżerċizzji għal kulhadd u għall-koppi fil-Katidral.
- 22-03-93: Bdew iż-żgħajir lill-familji li wliedhom kellhom jagħmlu f'Mejju jew l-Ewwel Tqarbina jew il-Grizma ta' l-Isqof.
- 04-04-93: Fl-4.30 pm Mons. Isqof mexxa l-funzjoni ta' Hadd il-Palm.
- 06-04-93: Saret l-Ewwel Qrara tat-tfal ta' l-Ewwel Tqarbina.
- 08-04-93: Mons. Isqof mexxa l-funzjoni ta' Hamis ix-Xirka, kemm dik ta' fil-ghodu kif ukoll dik ta' fil-għaxija.
- 09-04-93: Fis-6.30 pm bdiet hierġa l-puċissjoni tal-Ġimgha l-Kbira.
- 11-04-93: Beda tberik tal-familji għal-zmien il-Ghid.
- 14-04-93: Żar il-Katidral l-Isqof ta' Orvieto, fl-Italja.
- 16-04-93: Bdiet il-Ġimgha Ewkaristiko-Liturgika.
- 27-04-93: Żar il-Katidral l-Avukat tal-Kawza tal-Ven. Adeodata Pisani, Enrika Venavi.
- 08-05-93: Żaru l-Katidral l-Ambaxxatur tal-Kroazja flimkien mal-Ministru għall-Affarijiet Barranin.
- 13-05-93: Żaret il-Katidral il-mara ta' Asser Arafat.
- 19-05-93: Saret l-EWWEL TQARBINA tat-tfal tal-Parroċċa.
- 20-05-93: Mons. Isqof amministra s-SAGRAMENT TAL-KONFERMAZZJONI lit-tfal tal-Parroċċa.
- 21-05-93: Fethet l-Espożizzjoni Solenni.
- 23-05-93: Mons. Isqof għalaq il-Ġimgha Ewkaristiko-Liturgika b'purċissjoni Ewkaristika.
- 01-06-93: Żaru l-Katidral l-Isqof ta' Perth u l-Kappillan tiegħu Fr Foster, Awstralja.
- 05-06-93: Żaru l-Katidral l-Isqof Geraldo Magella Agnello, Segretarju tal-Kongregazzjoni tal-Liturgija flimkien maċ-ċeremonier tal-Papa.
- 17-06-93: Mons. Arcipriet mexxa Konċelebrazzjoni mas-sacerdoti tal-Parroċċa fil-Knisja Parrokjali tal-Fontana fl-okkażjoni ta' l-

*With
the
compliments
of*

FIBERMAR CO. LTD.

KW6, CORRADINO IND., ESTATE,
PAOLA - MALTA TEL: 673237

ID-DITTA LI QIEGHDA
TAGHMEL RESTAWR TAS-SAQAF
TAL-KNISJA KATIDRALI

KRONAKA TAL-PARROĊĊA

1 ta' Awwissu 1992 - 31 ta' Lulju 1993

Maghmudijiet

Data	Isem it-Tarbija	Isem u Kunjom il-Genituri
01.08.92	Stephanie	Gorg u Antonia Farrugia
08.08.92	Andrea	Emanuel u Lucija Cutjar
16.08.92	Rosette	Gorg u Doris Zahra
16.08.92	Josmar	Joe u Antonia Zammit
22.08.92	Manwela	Frank u Lora Abela
23.08.92	Marie-Liz	Peter Paul u Magalene Grima
23.08.92	Eliot	Teddy u Frances Vella
25.08.92	Mario	Gorg u Rose Mifsud
29.08.92	Nathaniel	Mario u Margaret Gatt
30.08.92	Sharon	Mario u Rose Cassar
18.09.92	Aaron	Sammy u Connie Portelli
15.11.92	Odette	Joe u Marie Louise Caruana
23.11.92	Joseph	John u Mary Rose Agius
29.11.92	Karen	Anton u Salvina Vella
12.12.92	Justin	Peter Paul u Maria Assunta Vella
13.12.92	Josmar	Anthony u Maria Saliba
19.12.92	Luke	Fredrick u Carmen Azzopardi
26.12.92	Andrea	Maurice u Gorgine Camilleri
27.12.92	Nicole	Raymond u Karen Caruana
28.12.92	Francesco	Joseph u Josette Grech
09.01.92	Nathaniel	M' Anglu u Rosanne Haber
10.01.93	Rebecca Marie'	Mao Chao Qin u Deng Shi Mei
31.01.93	Joel	Stephen u Marie sciberras
21.02.93	Steve	Enzo u Janet Dimech
28.03.93	Yana Marie	Louis u Josephine Dimech
04.04.93	Mario	Joe u Guzeppina Mercieca
18.04.93	Andrew	Franchi u Celine Portelli
05.05.93	Micheal	John u Pacenzja Camilleri
13.06.93	Marija	Joe u Carmelina Dimech
03.07.93	Elio	Joe u Maria Dolores Gatt
04.07.93	Victoria	Paul u Christine Refalo

Inkronazzjoni tax-Xbieha tal-Qalb ta' Gesù.

19-06-93: Żar il-Katidral l-Em.za Tieghu l-Kardinal Francis Arinze.

23-06-93: Żar il-Katidral il-President tal-U.N.O.

10-07-93: Saret Ordinazzjoni Ġenerali li fiha Mons.

Isqof ordna bhala saċerdoti lid-Djakni Dun Franz Refalo u Dun Vincent Pavia, it-tnejn saċerdoti mill-parroċċa tal-Katidral.

30-07-93: Bdiet il-Kwindiċina b'serata ta' Talent mużikali fost iż-żgħażgħ.

31-07-93: Dun Franz Refalo ghamel l-Ewwel Quddiesa Solenni tieghu fil-Katidral.

EDYZZOY

Bar - Restaurant - Pizzeria

GEORGE SACCO

Proprieter

Menqa Marsalforn, Gozo, Malta.

Tel: 551002, 556728

L-Ewwel Tqarbina

Isem

Attard Michelle
Attard Richard
Azzopardi Clayton John
Azzopardi Kurt
Bajada Aldo
Borg Natalie
Calleja Johnatan
Camilleri Denise
Camilleri Maria
Camilleri Simon
Caruana Melissa
Cassar Simon
Cutajar Caroline
Cordina Annabelle
Cordina Roderick
Debrincat Audrey
Dimech Sarah
Fenech Elliott James
Farrugia Maxine
Gatt Nadia
Gatt Mariella
Galea Cynthia
Gauci Gino
Galea Fabian
Galea Jurgen
Galea Susan
Grech Max
Grech Mark
Grech Antoine
Grech Joanne
Grech Jonathan
Grech Raymond
Haber Gilbert Mario
Kitcher Ronald
Mejlak Christian
Mizzi Micheal
Portelli Ismael
Piscopo Leanne
Rapa Vincent
Said Sarah Jane
Saliba Kevin Joe
Scicluna Pierre
Sciortino Matthew
Sultana Marlene
Tabone Claudia
Tabone Sarah Marie
Vella James
Vella Daniela
Vella Antonella Marie
Zahra Sylvianne
Zerafa Nicole
Zerafa Monique
Zammit Anthia
Zammit Chris
Zammit Jonathan
Zammit Ruth

Missier

George
Joseph
Micheal
Anton
Frank
Piju
John
Victor
Peter Paul
Joseph
Emanuel
Joe
Manuel
Anthony
Alfred
Joe
Joseph
Raymond
Micheal
Sonny
Mario
Emanuel John
George
Mario
Frank
Carmelo
Colin
Mario
Emanuel
Paul
Godfrey
Luigi
John
Mario
Joseph
Lawrence
Anthony
Alan
Sammy
Anthony
Teddy George
Laurence
Leo
George
Mario
Joe
Loreto
Frankie
Emanuel
Paul
Emanuel
Joseph F.
Maurice
Benny
John
Richard

Indirizz

35, St. Dominic Str.
'Fleur', P. Giacinto Camenzuli Str.
'Sunrise', Viani Str.
'Dar Karmela', Ghedrin Str.
'Ausila', St. Domenica Str.
41, St. Ursula Str.
'Aphrodite', Gilju Str.
24, Arch. Cassar Str.
52A, Sir Luigi Camilleri Str.
'Honeysuckle', Michele Busuttil Str.
47, Enriku Mizzi Str.
'Notre Dame', G. Ellul Mercer Str.
33, Mattia Preti Str.
'AnthAnn', Anici Str.
'Sunflower', Giesu Str.
Carolina Cauchi Str.
N.B. Mary Meilak Str.
'Ta' Lawrenzu', M'Form.
24, Mons. Luigi Vella Str.
120, Republic Str.
'Greta', Michele Busuttil Str.
'Tulip Hse', Capuchins' Str.
'Valley View', Triq is-Saghtar
141, Church Str, Xaghra.
'Ward u Zahar', By the Bastion Rd.
'Vale View', Triq Wied il-Lunzjata
Fortunato Mizzi Str.
'Ruby Hse', Capuchins' Str.
'Redentur', Sta. Domenica Str.
15, Sir Paul Boffa Str.
Blk. D, Fl.6, Sannat Rd.
'St. Mary', Borg Gheritu Str.
26, Fortunato Mizzi Str.
Blk. F A/3, G.H. E, Sannat Rd.
'MIR', Antonio Mallia Str.
'Stony Creek', W. Camilleri Str.
'Raindrops', Borg Gheritu Str.
32, De Soldanis Str.
'Casa Marilena', St. Leonard Str.
74, Wied Sequer Str.
'Chipley', P. Giacinto Camenzuli Str.
'Casa Scicluna', Arch P. Pace Str.
'Orchidea', Mattia Preti Str.
18, By the Bastion Rd.
'St. Paul', Xaghra Rd. M'Form
'Koala Blue', Ghedrin Str.
'Casa Vella', Viani Str.
'Vella Hse', Capuchins' Str.
'Eman', Borg Gheritu Str.
'Zahra Hse', Fortunato Mizzi Str.
'Panoramic Court Flats', M'Form
'The Lodge', Mary Meilak Str.

'Ta' Pinu Hse', Ghedrin Str.
'Zammit Hse', Palm Str.
35, Palm Str.

Grizma ta' l-Isqof

Isem

Abela Joseph
Attard George
Attard Josef
Azzopardi Derek
Azzopardi Jennifer
Bajada Ian Paul
Bonnici Sabrina
Borg Joseph
Calleja Diane
Camilleri Omar
Camilleri Sarah
Cefai Jason
Curmi Renfred
Debono Heather
Farrugia M'Rita
Grech Frances
Galea Jacqueline
Grech Manuel
Grech Melanie
Hili Miriam
Lupi Spencer Andrew
Micallef Angie
Mizzi Joseph
Mizzi Marvic
Mompalao Eve
Muscat Maria
Muscat Sharon
Sultana Nicole
Sultana Sarah
Tabone Joseph
Vella Karl
Vella Marie
Vella Alain
Vella Joseph Mario
Vella Noel
Zammit Alexia
Zerafa Shaun

Missier

Joe
Nicholas
Carmel
George
Frank
Carmel
Carmel
Joseph
Piju
Tony
M'Angelo
Carmel
Silvio
Fortunato
Manuel
Frank
Louis
Mario
Kelina
Joseph
Espedito
Frank
John
Euchar
M'Angelo
Walter
Angelo
Joseph
Joseph
Nazzarenu
Joseph
Joseph
Teddy
Guido
Anton
Loreto
Manuel
Joseph

Iindirizz

89, Palm Str.
12, Library Str.
N.B. Pawlu Portelli Str.
103, Triq l-Ewropa
'The Eagle' St. Domenica Str
Plot 37, Mattia Preti Str.
'Ave Maria', Mro. Diriano Lanzon Str.
14, Ghar Qawqla Str., M'Forn
41, St. Ursula Str.
'Pentlands', Saghtar Str.
Blk C Plt 6, Tac-Cawla Str.
'Gardenia', Fortunato Mizzi Str.
'Cefai Hse', Viani Str.
'Farina' 7th June 1919 Str.
30, 7th June 1919 Str.
'Frankdor', Antonio Mallia Str.
'St. Mary', Borg Gheritu Str.
'Sunset', Viani Str.
59, Capuchins' Str.
107, Republic Str.
19, Foreman Str.
'Casa Lupi', St. Ursula Str.
'Joe Anne', Terr. Hse, Ty. 11 Dr. A. Tabone Str.
45, Enriku Mizzi Str.
'Arcadia', Guze Micallef Str.
BLK a/4 G.H.E. Sannat Rd.
Plot 52, Michele Busuttil Str.
39, D.Pawl Micallef Str.
'Marayong', Borg Gheritu Str.
'Macleay Hse', Imrejbiet Str. Gh'Sielem
'Ave Maria', 48, D.Paul Micallef Str.
'Hedura', Manuel Dimech Str.
'Landora' Fortunato Mizzi Str.
26, Fortunato Mizzi Str.
'Ave Maria', Fortunato Mizzi Str.
'Casa Vella' Viani Str.
Blk 11A G.H.E. Sannat Rd.
'The Lodge', N.B. Mary Meilak Str.

Zwigijiet

Awissu 1, 92	Giorg Scicluna u Joyce Zammit
Awissu 2, 92	Joseph Bajada u Irene Scerri
Awissu 8, 92	Ronald Schembri u Sonya Zammit
Awissu 9, 92	Natalino Agius u M'Arice Josette Micallef
Ottubru 4, 92	Cristian Sammut u Antonella Dimech
Jannar 28, 93	Salvu Vella u Doris Portelli
Marzu 6, 93	Mario Borg u Cetta Muscat
April 24, 93	Wilfred Tabone u Roseann Said
April 25, 93	Maximillian Xuereb u Josette Caruana
Mejju 2, 93	Renzo Curmi u Joanne Grech
Mejju 16, 93	Joseph Sant u Laura Bezzina
Mejju 29, 93	Michael Camilleri u Doreen Cefai
Lulju 22, 93	Franco Tabone u Rebekka Mariè

Imwiet

24-08-92	Zolla Grech
10-09-92	Mikelina Mercieca
10-09-92	Lonza Farrugia
18-09-92	Charlie Zammit
24-10-92	Mario Cordina
08-11-92	Hamlet Mompalao
07-12-92	Maria Gatt
22-12-92	Mary Grech
23-12-92	Katarin Camilleri
03-01-93	Mikelanglu Scerri
21-01-93	Pawla Busuttil
30-01-93	Gorga Portelli
02-02-93	Pawla Sultana
08-02-93	Joseph Debono
05-03-93	Giga Cassar
06-03-93	Maria Attard
10-03-93	Guzeppa Zammit
19-03-93	Marija Gatt
22-03-93	Gorg Thewma
14-04-93	Rozza Azzopardi
15-05-93	Carmela sive Nena Cassar
12-06-93	Karmena Mintoff
03-07-93	Manwela Gatt

Fr. Vincent Pavia twieled fit-12 ta' Awissu 1959 minn Francis u Maria Vella u l-ghada kien mghammed fil-Katidral. Ghamel l-istudji tieghu fil-Liceo u fis-Seminarju tal-Qalb ta' Gesu f'Ghawdex. Hadem bhala *Child Care Officer* f'Colchester, Essex, kif ukoll bhala *Gozo Executive* tan-National Students' Travel Services (N.S.T.S.). Fr. Vincent temm l-istudji fit-teologija fl-Universita' Pontifiċja Salesjana minn fejn kiseb licenżjat fil-filosofija.

Fr. Franz Refalo twieled minn Vincent u Rose Marie Masini fis-6 ta' Awissu 1959. Sar wiehed mill-ulied ta' Alla permezz tal-Maghjudija fil-Katidral fit-8 ta' Awissu. Beda l-edukazzjoni sekondarja fil-Liceo ta' Ghawdex u kompla fl-Universita' ta' Malta fejn fis-sena 1984 iggradwa Avukat. Ippratika din il-professjoni legali mid-9 ta' Mejju 1984 sat-13 ta' Settembru 1989. F'Ottubru ta' dik is-sena beda l-istudji filosofici u teologici fl-Universita' Pontifiċja Sależjana, Ruma. F'Gunju 1990 iggradwa B.A. fil-Filosofija u f'Gunju 1992, B.A. fit-Teologija.

Fr. Franz u Fr. Vincent kienu ordnati saċerdoti fil-Knisja Katedrali minn Mons. Isqof Nikol Cauchi nhar l-10 ta' Lulju 1993.

RAPPORTI TA' ENTITAJIET TAL-PARROĊĊA 1992 - 1993

IL-PRESBITERJU U L-KUNSILL PARROKKJALI

1. Is-sena li għaddiet il-Presbiterju u l-Kunsill Parrokkjali iltaqghu flimkien għal 8 darbiet.
2. F'dawn il-laqgħat gew organizzati (a) il-Mini-Missjoni; (b) il-granet tal-Milied; (c) il-Gimgha tal-Parroċċa; (d) Eżerċizzji tar-Randan; (e) il-Granet tal-Gimgha Mqaddsa; (f) il-Gimgha Ewkaristika-Liturgika; (g) il-Festa Titulari ta' Santa Marija; (h) is-sugġett tar-Rally tad-Dirigenti ta' l-Għaqdiet; (i) il-Quddies tat-tfal.
3. F'dawn il-Gimghat u f'dawn il-programmi gew organizzati attivitajiet li kienu jinvolvu l-kategoriji kollha tal-Kommunita' Parrokkjali.
4. Dawn l-attivitajiet huma organizzati b'mod li jkunu mifruxin matul is-sena kollha Kateketika. U l-iskop prinċipali ta' dawn l-attivitajiet hu li jżomm il-parroċċa pastoralment dejjem f'tempo forte'.
5. Ta' min isemmi wkoll li s-sacerdoti tal-Presbiterju żammiet liet "prayer groups" matul is-sena: (a) f'għarnata tal-Gimgha Ewkaristika-Liturgika; 9B0 fl-aħbar tas-sena u fl-okkazzjoni ta' l-Assemblea Liturgika.
6. Il-Kunsilli wkoll studjaw xi dokumenti Pastorali tas-Sinodu u attendew ukoll għal-laqgħat ta' qabel għalaq is-Sinodu fil-Festa ta' Kristu Re, li habiet fit-22 ta' Novembru.

AZZJONI KATTOLIKA

Ma' l-għajjuna li pprovdiet l-A.K. is-sena li għaddiet din is-sena żiedna iktar għajjuna lill-Parroċċa. Is-sezzjoni rgjel ta' l-A.K. ipprovdiet animaturi għall-quddies tat-8.00a.m. u tal-10.30a.m. tal-Hadd li jinzammu fil-Katidral; dan barra mil-lezzuri ta' diversi quddies fehor tal-Hadd u anke ta' matul il-gimgha, mis-sezzjoni nisa.

Żewġ membri ohra qed jiehdu hsieb id-duttrina tat-tfal, wiehied fil-Kapučċini u l-ohra Tač-Cawla, rispettivament.

Għajjuna fil-librerija tal-Parroċċa, għajjuna ta' kull gimgha fit-tqassim tal-bullettin, barra minn dik mitluba kultant bħalma hija l-għajjuna bil-bazaar li jsir b'risq

il-parroċċa, kitba ta' indirizzi, u għajjuna waqt xi attivita' għall-anzjani hija fdata f'idejn is-sezzjoni nisa.

L-Azzjoni Kattolika tipprovdj anke rappreżentanza għall-Kunsill Parrokkjali u għal-Ladies Circle tal-Parroċċa.

Niddobba bl-okkazzjoni brex niringrazzja lill-Arcipriet u l-Presbiterju Parrokkjali ta' l-għajjuna li joffru lill-A.K. kull meta nitolbuha, u min-nahha l-ohra, niringrazzja lill-istess membri li qed jagħtu dan il-kontribut hekk siwi lill-Parroċċa tagħna, u nassigurahom li l-hidma tagħhom qed tkun apprezzata mhux biss mill-Arcipriet, il-Presbiterju Parrokkjali u l-Parruċċani, imma iktar mill-Mulej Alla Tagħna u mill-Assunta li tant inhoobu b'ghozza speċjali.

LEĠJUN TA' MARIJA

Matul l-1992 xi membri tal-Leġjun ta' Marija fir-Rabat għamlu dawn il-hidmiet, fost oħrajn, b'risq il-Parroċċa tal-Katidral.

1. Membri nisa jgħallmu d-duttrina lit-tfal fič-Ċentru Ragħaj it-Tajjeb, f'Tač-Cawla.
2. Membru jmxexxi l-Librerija fič-Ċentru Parrokkjali. 3 membri ohra jagħtu servizz f'din il-Librerija f'xi hinijiet tal-għurnata matul il-Gimgha.
3. Membru jdoqq l-orni waqt il-quddies tas-Sibt filgħaxija.
4. Numru ta' membri jgħinu fil-Purċissjoni tal-Gimgha l-Kbira, f'dik tal-Kwaranturi u f'dik tal-Madonna tar-Rużarju.
5. Membri nisa jagħtu sehem fil-Kunsill Parrokkjali u fil-Ladies Circle u jgħinu fl-Attivitajiet li jsiru.

ĊENTRU KATEKIŻMU SORIJIET FRANĠISKANI

1. Ngħallmu Katekiżmu lit-tfal minn Kinder sa Year 6, mit-Tnejn sal-Hamis.
2. Jattendu madwar 44 tifel u tifla.
3. Nippreparaw mill-aħjar li nistghu it-tfal għall-Ewwel Tqarbina.
4. Għall-Milied isiru "plays" minn kull klassi dwar it-

Twelid ta' Gesu' u wara jsir party biex flimkien naqsmu l-ferh li gabilna Gesu'. Jinghata rigal b'tifkira tat-Twelid ta' Gesu' lil kull tifel u tifla.

5. Matul is-sena it-tfal jiġu murija filmini b'tagħlim skond l-eta' tagħhom.

6. Fix-xahar ta' Mejju, issir iċ-ċerimonja tal-"Crowning" tal-Madonna, b'kant, qari ta' poeziji lil-Madonna u talb.

MUSEUM SUBIEN VICTORIA

1. Kuljum Sajf u Xitwa naqqgħu lit-tfal mhux biss biex ngħallmuhom u jirekrejaw ruhhom flimkien, iżda b'mod speċjali biex nagħtuhom formazzjoni nisranija. Jattendu 'l fuq minn 200 tifel.
2. Kuljum, bi tlett vannijiet, jiġifieri bil-mini bus tal-Museum u b'żewġ vannijiet li huma ta' soċi personali niġbru t-tfal għall-Museum u nerrgħu nwassluhom lura.
3. Kull nhar ta' Hamis issir laqgħa għall-irġiel jissejju Kooperaturi tal-Museum. Uħud minnhom huma ex membri imma jattendu għaliha kull min jixtieq.
4. Wieħed mill-membri tagħna jagħmilha ta' animatur f'wahda mill-quddisiet tal-Hadd li jsiru fil-Katidral.

MUSEUM TAL-BNIET VICTORIA

1. Saret id-duttrina erba' darbiet fil-gimgha għat-tfal mill-Kinder sa Forms II u III.
2. Saret laqgħa għan-nisa fil-hin tad-duttrina darba fix-xahar.
3. Darba f'kull term saret laqgħa għall-ġenituri kollha.
4. Saret harġa kull nhar ta' Hadd filgħaxija għat-tfal minn Year 6 'il fuq.
5. It-tfal kbar u xi katekisti għenu fil-Quddies li ssir fiċ-Ċentru Parrokkjali nhar ta' Hadd.
6. Wara l-quddies tal-Hadd, it-tfal ingabru fil-Musew għal hin ta' rikreazzjoni.
7. F'Marzu saret il-Parents' Dar.
8. Saru lezzjonijiet tal-kitarri nhar ta' Sibt għall-istudenti minn Form I 'il fuq.
9. Fiz-żmien tal-Milied it-tfal inghataw premju kull wieħed.
10. Fl-okkażżjoni tal-preċett it-tfal ġew mogħtija rigal kull wieħed.
11. Fl-okkażżjoni tal-ġrizma l-istudenti kellhom Treasure Hunt ix-Xlendi u wara ġew miktuba fil-labu

tal-Karmnu fil-knisja tax-Xlendi.

12. Il-membri l-kbar attendew għal-laqgħa ta' Formazzjoni Permanenti li ssir kuljum għal madwar siegħa.

13. Il-membri l-kbar kellhom irtir kull l-ewwel Hadd tax-xahar kif ukoll xi laqgħat oħra li jsiru darba fix-xahar minn sacerdoti fuq sugġetti differenti.

ĊENTRU PASTORALI RAGHAJ IT-TAJJEB

Fiċ-Ċentru Pastorali r-"Ragħaj it-Tajjeb" għandna 8 klassijiet tad-duttrina minn Year 1 sa Form I, il-lezzjonijiet isiru l-Erbgħa, il-Hamis u l-Gimgha fit-3.30p.m. Wara toħroġ il-quddies għat-tfal. Dama kull himistax isir filmin fuq il-hajja ta' xi qaddis jew xi silta mill-Bibbja.

Nhar ta' Gimgha ssir laqgħa għall-ommijiet tat-tfal minn soru jew qassis.

Nibgħatu rapport lil-ġenituri ta' kull tifel u tifla li jattendu, kull xahrejn.

Bejn Frar u Marzu jkollna l-Parents' Day u fl-aħhar tas-sena l-Prize Day.

Tfal b'kollox għandna 180 u kważi kollha jattendu regolari.

KUMMISSJONI LITURĠIKA

1. Il-Kummissjoni Liturġika tiehu hsieb torganizza:
 - a) il-quddies tal-Hadd biex isir bl-orgni, bil-lezzjuri u bl-animaturi;
 - b) minn 8 quddisiet ta' nhar ta' Hadd u tas-Sibt filgħaxija, 5 minnhom isiru bl-orgni u 6 minnhom jinżammu bl-animatur u bil-lezzjuri;
 - c) laqgħat ta' formazzjoni ta' kull gimgha;
 - d) harġiet speċjali għall-abbatini.
2. Ta' min isemmi wkoll li s-sena li għaddiet wieħed mill-abbatini tal-Parroċċa tal-Katidral ġie magħżul biex joffri s-servizzi tiegħu fil-Bażilika ta' San Pietru.

KUMMISSJONI TAD-DUTTRINA

1. Din il-Kummissjoni tilitaqa' biex torganizza l-hidma tas-sena kateketika.
2. Din il-Kummissjoni tiehu hsieb l-organizzazzjoni tal-quddies tat-tfal.
3. Hija din il-Kummissjoni wkoll li thejji r-rapporti kollha meħtieġa għal JUM IL-ĠENITURI.

4. Hija wkoll din il-Kummissjoni li ta' kull xahrejn tibghat ir-rapporti lill-Arċipriet ta' kull tifel u tifla li jattendu d-duttrina. B'hekk l-Arċipriet ikun jista' jagħmel korrezzjoni lill-ġenituri ta' xi tfal li jkunu qegħdin jonqsu mil-lezzjonijiet tad-duttrina sistematikament.

KUMMISSJONI TAŻ-ŻGHAŻAGH

1. Iż-żgħażaġh kellhom quddiesa bl-omelija darba fix-xahar.
2. Fir-Randan kellhom l-eżerċizzjoni spiritwali li għalihom ġew bi għarhom. Dawn l-eżerċizzjoni ġew organizzati f'għamla ta' diskussjonijiet biex jippartecipaw.
3. Il-Gimgha taż-Żgħażaġh giet organizzata fix-xahar ta' Novembru.
4. Saret fir-Randan Via Crucis ma' l-Għoljat' Għammar għaż-żgħażaġh buq bazi parrokjali.
5. Attendew dejjem għal-laqqgħat li saru għalihom fuq bazi djoċesana.
6. Hafna żgħażaġh tal-Parroċċa offrew għajnunja lill-Bibljoteka Parrokjali.
7. Saret laqgħa speċjali għaż-żgħażaġh qabel il-festa ta' Santa Marija. Din kien fiha żewġ taqsimiet: wahda spiritwali u l-oħra rikreattiva.
8. Fis-sajf sar-kemm-il Bar-B-Que għaż-żgħażaġh.

KUMMISSJONI PROMOZZJONI UMANA

1. Tindif tal-Knisja kull nhar ta' Hadd bejn il-12.15p.m. u t-3.15p.m.
2. Il-hjata ta' pjaneti ġodda u paramenti sagri oħra, jew inkella tiswija tagħhom.
3. F'Jum il-Missjoni l-membri ta' din il-Kummissjoni jiehdu hsieb iqassmu u mbagħad jiġbru l-boroż'bl-offerti għat-tliet Opri Pontifiċji Missjunari.
4. Fil-Ġurnata tal-Karita' miżmumha fid-Djoċesi, il-membri jiehdu hsieb iqassmu l-envelopes biex imbagħad jiġbruhom bl-offerti li jagħmlu n-nies.
5. Attivitajiet oħra li għandhom konnessjoni mal-Promożzjoni Umana huma f'idejn il-membri tal-Ladies Circle.

IL-KOR 'MARIJA ASSUNTA'

Il-Kor Marija Assunta hu magħmul minn 16-il membru nisa regolari iżda jitle' għal 22 kantanta u 10 kantanti

rgiel f'okkażjonijiet speċjali.

Il-membri tal-Kor jiltaqgħu b' mod regolari għal provi li jsiru bejn wiehed u iehor darba f'gimgha u jista' jagħti l-kaz li jiltaq' anki 3 darbiet f'gimgha meta jkun hemm bżonn.

Il-Kor jiehu sehem fil-Funzjonijiet ewlenin li jsiru fil-Knisja Katidrali bħalma huma l-Ewwel tas-Sena, il-Prezentazzjoni tal-Mulej, Ras ir-Randan, Hadd il-Palm, Hamis ix-Xirka, il-Gimgha l-Kbira, Sibt il-Oħid, Kwarantuni, Santa Marija u l-Milied.

Barra minnhekk il-Kor jiehu sehem f'okkażjonijiet oħra bħal fil-Gimgha tal-Parroċċa, fit-tigħtijiet li jsiru kemm fil-Parroċċa kif ukoll barra mill-Parroċċa tal-Katidral, fil-Festivals tar-Randan u tal-Milied organizzati mill-Kurja li din is-sena kien jinkludi s-sehem ta' orkestrina u anki kant ta' Carols fil-Katidral lejlet il-Milied fejn inftahaq livell tasew tajjeb.

Din is-sena l-kor reġa' ha sehem f'quddiesa mxandra fuq ir-Radju fil-Festa ta' Santa Marija.

Fl-ahharnett il-Kor jiehu sehem ukoll f'Quddiesa fi granet ta' festa fi knejjes oħra bħal fl-Oratorju Don Bosco, fil-Kapuccini u fil-Knisja ta' Savina.

Ta' min isemmi wkoll li din is-sena l-Kor Marija Assunta qed ifakkar il-Hamsa u Ghoxrin Sena mit-twaqqif tiegħu. Għalhekk hemm il-hsieb li għal din l-okkażzjoni jiġi mtella' kunċert.

IČ-ĊENTRU PARROKKJALI

1. Attivitajiet Religjużi:

- a) quddiesa ta' kuljum;
- b) nhar ta' Hadd żewġ quddisiet: wahda tat-tfal fid-9.15a.m. u l-oħra kulhadd fil-11.30a.m.;
- c) prayer group, wiehed f'kull xahar;
- d) laqgħat mensili: wahda għan-nisa u l-oħra għall-irġiel;
- e) eżerċizzjoni għall-anzjani;
- f) novena tal-Milied għat-tfal;
- g) korsijiet tar-Reliġjon fuq livell ordinarju kif ukoll fuq livell avanzat.

2. Attivitajiet Kulturali:

- a) hargiet kulturali għat-tfal u żgħażaġh bħal żjajjar lill-muzewijiet li jinsabu fiċ-Ċittadella;
- b) servizz ta' Bibljoteka u Catholic Bookshop;
- c) kompetizzjonijiet tal-Milied għat-tfal u ż-żgħażaġh;
- d) stampar bl-iskaner ta' Bullettini ta' diversi knejjes, għaqdiet u xi xogħol iehor għall-Kurja Djoċesana;
- e) xir wirjiet istruttivi minn Zmien għall-iehor.

3. Attivitajiet Rikreattivi:

- a) parties għal diversi kategoriji tal-Parrocċa;
 - b) diversi hargiet f' Malta u f' Għawdex;
 - c) videos għat-tfal;
 - d) serata speċjali tal-Milied bis-sehem ta' magician;
 - e) servizz ta' Bar.
- ### 4. Attivitajiet ta' Promozzjoni Umana:
- a) servizz ta' Psikologu u Psikjatra fil-persuna ta' Fr Dr Shields;
 - b) servizz ta' counselling;
 - c) servizz ta' television.
- ### 5. Attivitajiet Soċjali:
- a) Wine & Pizza Party ta' kull xahar;
 - b) Coffee Morning ta' kull xahar.

BIBLIOTEKA PARROKKJALI TAL-KATIDRAL

1. Il-Librerija issa dahlet fil-11-il sena tagħha. Tippossiedi 30,900 ktieb. Fr Tony Mercieca baqa' l-benefattur ewlieni billi jipprovdni 90 fil-mija tal-Kotba ta' din il-Librerija.
2. Il-Librerija tizied b'rata ta' 10 kotba kull jum li jghaddi.
3. Matul iż-żmien taht konsiderazzjoni il-Librerija tat servizz kbir lill-istudenti tas-Sixth Form u ta' l-Universita' billi pprovdiet materjal għall-assignments u rċerki mitluba mill-professuri. Fil-fatt wiegħed mill-professuri ta' l-Universita' Dr Inganez f' wahda mill-lectures li kellu, heggeg lill-istudenti tiegħu tas-Socjologija biex jagħmlu użu mil-Librerija tagħna għax qal li f'dan is-sugġett isibu materjal aktar minn Libreriji oħra.
4. Minkejja n-numru kbir ta' kotba, il-librerija hija nieqsa minn kotba tal-Melitenja kontemporanja — f'it li xejn litteratura u storja ta' Malta. Għal dawn il-kotba jrid ikollok almentu grant fis-sena ta' LM200 li hu anqas mill-grant li jkollha skola sekondarja għal-librerija.
5. Jahdmu fil-Librerija għandna 8 book-deliverers li jigu darbafit-gimgh (s-Sibt jigu tnejn). Jahdmu sagħtejn kull wiegħed fil-gimgha. Barra dan, hemm membru tal-kumitat li issa qed jattendi kuljum u jaqdi bosta mix-xogħol tal-Librar meta dan ma jkunx hemm.

6. Xogħol fl-istruttura kellna b'diel ta' tiegħa li kienet spiccat. Peress li t-tiegħa hija kbira hafna l-ispejjes tagħha huma fuq il-mitt lira. Qed ukoll ninnegożjaw biex inbiddu parti sewwa mill-istallazzjoni elettrika biex ikollna aktar safety kontra l-bruq.

7. Servizzi periferali li tagħti l-Librerija huma lectures darbtejn fil-gimgha tar-Religjon "O" u "A" level. L-aħhar gruppi li kellna kienu 20 student għal "O" level u 54 għal "A" level. Issa reggħu gew organizzati zewg crash courses oħra għal dawk li ser jersqu għal eżamijiet f'Gunja.

IL-CATHOLIC BOOKSHOP

1. Fis-sena 1992 inbiegħu mill-Bookshop tal-Katidral 682 ktieb ta' xjenza teologika.
2. Inbiegħu mbagħad mijiet oħra ta' kotba għar-rigali tat-tfal fl-iskejjel u fil-klassijiet tad-duttrina. Kotba bħalma huma Bible Stories, libretti ta' talb, colouring books b'fema religjuża u libretti simili.
3. Dan il-Bookshop jagħmel dak kollu li hu possibli biex iżomni l-prezzijiet baxxi. L-iskop ta' dan il-Bookshop mhux li jagħmel il-qliegħ, imma li jwassal il-Bxara t-Tajba.
4. Dan il-Bookshop joffri wkoll servizz lill-pubbliku ġenerali għax-xiri ta' bolli, karti ta' l-ittri, ta' pitazzi, ta' kartolini ta' kull okkazzjoni u hwejjeg oħra simili.

LADIES CIRCLE

Matul is-sena 1992 il-Ladies Circle fi hdan il-Parrocċa tal-Katidral organizza numru ta' attivitajiet kemm spiritwali kif ukoll rikreattivi.

1. Saru diversi Coffee Mornings u Pizza Parties u attivitajiet simili biex jingabru fondi b'risq ie-Centru Parrokkjali.
2. Isiru Prayer Meetings konferenzi u attivitajiet religjużi għall-membri u parrocċani.
3. Issir ukoll il-Lotterija ta' kull gimgha li hi popolari hafna mal-parrocċani. Darna fis-sena norganizzaw Bazaar u dawn isiru biex jingabru xi flus għall-ispejjes ta-Centru.
4. Dawn l-attivitajiet iġinu hafna biex iżommu l-għaqda fost il-membri.

L-ISBAH RIGAL LI TISTA' TOFFRI LIL SANTA MARIJA QRARA U TQARBINA AHJAR MIS-SOLTU

IL-HAJJA PASTORALI FIL-PARROĊĊA BIR-RITRATTI 1992-1993

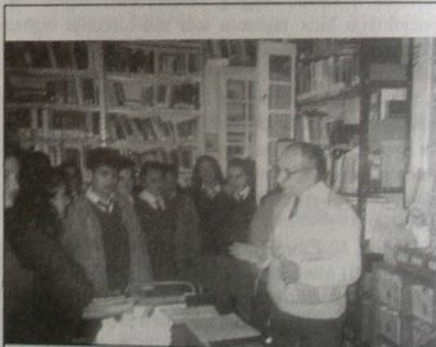
Fi żmien il-Milied tinżamm serata għat-tfal tal-parroċċa u jittella "bix-xorti 'Bambin' fost it-tfal preżenti. Fir-ritratt jidher l-Arċipriet jippreżenta l-istatwa ta' Geṡu Bambin lil Deborah Mercieċa.

Flejjet il-Milied bhas-soltu l-Kor "Maria Assunta" tal-Parroċċa tal-Katidral isemgħalna l-kant ta' għanjiet tal-Milied.

Fil-Gimgha tal-Parroċċa kien hemm *Open-Day* tal-Biblijoteka Parrokkjali. F'dan il-jum zaru l-Biblijoteka bosta studenti. Il-librar, Anton Farrugia tagħhom bosta tagħrif kil jagħmlu r-research tagħhom.

Fil-Gimgha tal-Parroċċa saret l-Assemblea Ġenerali li fiha ltaqqu flimkien id-dirigenti ta' l-Għaqdiet u tal-korpi kollha li jahdmu fil-Parroċċa. Mons. Isqof indirizza din l-Assemblea f'Manresa.

Fl-ahhar jum tal-Ġimgha tal-Parroċċa Mons. Isqof qassam midalji tar-Ragħar it-Tajjeb lil diversi parruċċani li huma mpenjati f'hidma Pastoral li f'hdan il-parroċċa.

Fil-ftuh tal-Ġimgha Ewkaristiko-Liturgika saret il-vestizzjoni ta' abbatini godda li huma: Joseph Agius, Max Grech u William Grech. Ir-ritratt juri l-Arċipriet mal-abbatini kollha tal-Katidral.

Fil-Ġimgha Mqaddsa nżammet iċ-Ċena ta' l-Appostli b'kummentarju bibliku mill-ahjar. Din saret fuq il-Presbiterju tal-Katidral mit-tfal tal-Parroċċa.

It-tfal subien tal-Parroċċa li din is-sena rċevew l-Ewwel Tqarbina.

It-tfal bniet tal-Parroċċa li din is-sena rċevew l-Ewwel Tqarbina.

It-tfal subien tal-Parroċċa li din is-sena rċevew il-Griżma ta' l-Isqof, jew ahjar is-Sagrament tal-Konfermazzjoni.

It-tfal bniet tal-Parroċċa li din is-sena rċevew il-Griżma ta' l-Isqof, jew ahjar is-Sagrament tal-Konfermazzjoni.

IL-KOR 'MARIJA ASSUNTA' TAL-KATIDRAL 25 SENA MIT-TWAQQIF TIEGHU (1968 - 1993)

Il-Kor 'Maria Assunta' twaqqaf formalment f'Mejju 1968 meta bejn id-19 u s-26 ta' Mejj 1968 fil-Katidral kienet qiegħda tinzamm il-Gimgha Ewkaristiko-Liturgika. Dan il-Kor ġie mwaqqaf bl-iskop li jgħin lill-Assambla liturgika biex tiegħu sehem fil-funzjonijiet liturgiċi tal-Knisja. Dan il-Kor ġie li deher fuq it-*television* fi żmien il-Milied. Oħra ukoll is-servizzi tiegħu f'bosta parroċċi tad-Djoċesi ta' Għawdex meta jkollhom xi okkażjoni speċjali. Dan il-Kor kien l-ewwel taht id-direzzjoni ta' Miss. Maria Zammit L.R.S.M. u mbagħad għadda f'idejn Dun Manwel Magro, f'idejn Ms Carol Saliba, illum Mrs. C. Caruana. Fil-preżent jinsab f'idejn Mro. Joseph Grech.

WERREJ

Messaġġ ta' l-Arċipriet	3
It-Terremot ta' l-1693	5
It-Terremot li Ġarraf il-Matriċi	15
L-Inkiżitur Durini iżur il-Matriċi Kolleġjata ta' l-Assunta fl-1735	21
Il-Prebenda ta' l-Arċipriet tal-Katidral	27
Ġrajjet Importanti matul is-sena 1992-1993	37
Kronaka tal-Parroċċa	41

Ir-regina Elizabetta II tal-Ingilterra tammira l-istatwa ta' Santa Marija

RESTAWR FIL-KATIDRAL

Bhal issa fil-Katidral qed isir restawr tal-pasta fis-saqaf tal-Knisja. Tliet gwarniċi tal-kwadri prinċipali tas-saqaf diga nbiddu. Sa jinbidlu wkoll il-gwarniċi tal-apostolat. Dan qed isir billi f'dawn l-ahhar xhur kienu waqghu xi bċejeċ ta' din il-pasta. Ix-xoghol qed isir bil-fiber glass mid-ditta Fibremar Co. Ltd. ta' Malta. Ara pagna 40

XOGHOL ĠDID IEHOR

1. Il-gallarija ta' l-Orgni li kienet inħadmet xi snin ilu b'sengħa maġistrali mill-magħruf mastrudaxxa Ġorġ Farrugia, issa qegħda tiġi ornata b'mod tassew artistiku bil-bronż mill-bronżar Nick Green. Dan huwa l-ewwel xoghol ta' dan l-artist fil-gżejjer Maltin.
2. L-artist Għawdx Pawlu Camilleri Cauchi qiegħed ikompli jpitte l-kopletta ta' Sant Orsula li mhix sa tkun lesta sa Santa Marija. Nittamaw li tkun lesta ma ddumx biex tinbeda l-pittura tat-tielet kopletta ta' hdejn il-bieb tal-punent.

TAJJEB LI TKUN TAF

Tajjeb insemmu li l-Kav. Joe Borg, li żmien ilu, kien abbat fil-Katidral halla lil Santa Marija s-salib tad-deheb tal-Kavallieri ta' San Gwann li kien ixdid f'ċerti ċirkustanzi. Wara l-mewt tiegħu, dan is-salib gie rigalat lill-istatwa ta' Santa Marija kif kienet ix-xewqa tiegħu.

BREWED AND BOTTLED BY SIMONDS FARSONS CISK LTD - MRIEHEL MALTA

NELSON

*Traditional
Ale*

CONTENTS

28.5 cl

*The traditional English bitter.
A smooth beer all round.*

Instinctively...the right taste

